

**INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE EDVARDA KARDELJA
LJUBLJANA, TRG FRANCOŠKE REVOLUCIJE 7**

**MLADINSKI RAZISKOVALNI SOCIALNO-GEOGRAFSKI TABOR Z
MEDNARODNO UDELEŽBO**

POHURJE - 13

Čentiba 1984

**Redakcija:
Repolusk Peter**

Peter Repolusk

**Direktor:
mag. Rado Genorio**

Rado Genorio

Ljubljana, september 1984

**MLADINSKI RAZISKOVALNI SOCIALNO-GEOGRAFSKI TABOR Z MEDNARODNO
UDLEŽBO POMURJE - 13, ČENTIBA 30. junij - 10. julij 1984**

Financerji: ZOTK - Gibanje "Znanost mladini" - Ljubljana
- Urad za narodnosti IS skupščine SRS, Ljubljana
- Občinska raziskovalna skupnost Lendava
- Komisija za manjšinska in izseljenska
vprašanja pri SZDL, Ljubljana

**Organizacija in strokovna izvedba: Inštitut za geografijo
Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani**

Strokovni vodja: Repolusk Peter

**Mentorji: Repolusk Peter
Kladnik Drago
Senegačnik Jure**

Sedež tabora: Osnovna šola Čentiba

1. OPREDELITEV CILJEV RAZISKOVALNEGA DELA IN METODOLOGIJA DELA

Referat pripravila: Martina Horvat, Srednja naravoslovna šola
Miloš Zidanšek, Maribor

Na letošnjem, že 13 mladinskem socialno-geografskem raziskovalnem taboru, smo mladi raziskovalci preučevali preobrazbo - družbeno v narodnostno mešanem naselju Čentiba.

Naš cilj je bil ugotavljati učinke gospodarskega razvoja v zadnjem desetletju, ki vplivajo na spreminjanje poselitve, socialno strukturo prebivalstva, izrabo zemlje kot rezultat pospeševanja kmetijstva ter na zaposlovanje v neagrarnih dejavnostih. Še posebej pa smo obdelali funkcionalno dvojezičnost, njen pomen in uveljavljanje v prostoru.

Podatke o socialno-ekonomski strukturi gospodinjstev smo dobili s pomočjo anket.

Metodologija dela

Naše delo se je delilo na terensko delo - anketiranje in kartiranje izrabe tal ter na zaključni del z obdelavo podatkov.

- terensko delo

Anketirali smo 196 gospodinjstev s skupno 664 prebivalci, kar je dobre 4/5 celotnega prebivalstva v naselju Čentiba. Pri anketiranju smo se razdelili v skupine. V vsaki je bil vsaj en udeleženec tabora, ki obvlada madžarski jezik. Z njihovo pomočjo smo se lažje sporazumevali s prebivalci, ki obvladajo le madžarski jezik. To so predvsem starejši ljudje.

V anketi so bila vprašanja o družbeno-ekonomskih karakteristikah, ki smo jih potrebovali za analizo družbenih in gospodarskih teženj. Sama anketa je obsegala najprej splošne podatke, kot so člani gospodinjstev, njihova starost, spol, položaj, izobrazba, poklic; nato opremljenost gospodinjstev, kmetijsko gospodarstvo - razdrobljenost posesti, število in vrsta živine, kmetijska mehanizacija; oskrba in prosti čas ter informiranost.

- analiza sbranih podatkov

Ankete smo podrobno analizirali in podatke združevali glede na vsebino in problematiko. Sledil je grafični prikaz v obliki strukturnih grafikonov in tematskih kart. Razdeljeni smo bili v osem skupin:

1. Funkcionalno in fizionomsko spreminjanje naselja Čentiba
2. Israba tal v katastrski občini Čentiba (dve skupini)
3. Problematika mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev
4. Problematika delavsko-kmečkih gospodinjstev - proizvodna usmerjenost
5. Oskrba, gravitacija, zaposlovanje, šolstvo
6. Demografija
7. Funkcionalna dvojezičnost

Pri analizi gospodinjstev smo izvedli tipologijo po starosti, socio-ekonomskih značilnostih in po govornem jeziku.

Starost gospodinjstev (glede na zastopanost starostnih kategorij):

- mlado (0-19 in 20-60 let)
- zrelo (20-60 let)
- generacijsko (0-19, 20-60 in nad 60 let)
- starajoče (20-60 in nad 60 let)
- ostarelo (nad 60 let).

Socio-ekonomska struktura gospodinjstev (po izvoru dohodka):

- čisto kmečko
- mešano pretežno kmečko
- mešano
- mešano pretežno nekmečko
- čisto nekmečko.

Govorni jezik v gospodinjstvu:

- madžarski
- slovenski
- oboje (madžarski in slovenski).

Na začetku tabora smo imeli dijaki poldnevno ekskurzijo po Prekmurju, ki jo je vodila Metka Špes.

K boljšemu razumevanju dvojezičnosti sta pripomogli predavanji:

Ferenc Haips - Funkcionalna dvojezičnost

Franje Bobovec - Dvojezična osnovna šola

POVZETEK:

Na letošnjem, že trinajstem mladinskem socialno-geografskem raziskovalnem taboru, smo mladi raziskovalci preučevali družbeno preobrazbo v narodnostno mešanem naselju Čentiba.

Naš cilj je bil ugotavljati učinke gospodarskega razvoja v zadnjem desetletju, ki vplivajo na spreminjanje poselitve, socialno strukturo prebivalstva, izrabo zemlje kot rezultat pospeševanja kmetijstva, ter zaposlovanje v neagrarnih dejavnostih. Posebno pozornost smo posvetili tudi funkcionalni dvojezičnosti. Podatke smo dobili s pomočjo anket, kartiranjem izrabe tal katastrske občine Čentiba in analizo ter obdelavo podatkov.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az idei, már 13. ifjúsági szocialis - földrajzi Kutatótáborban, amely Csenteben volt megrendezve, mint fiatal kutatók tanulmányoztuk a nemzetiségileg vegyesen lakott terület társadalmi átalakulását.

A célunk az volt, hogy megállapítsuk a gazdasági fejlődés hatását az utolsó évtizedben. A fejlődés hatott a lakosság szocialis összetételére, a föld megművelésére, változott a népesség, növekedett a foglalkoztatottság száma a mezőgazdaságon kívül.

Munkánkalkülön figyelmet szenteltünk a funkcionális kétnyelvűségnek. Az adatokat anketek segítségével és térképezéssel - kartírozással gyűjtöttük össze, majd ezt az anyagot feldolgoztuk.

2. NEKAJ ZGODOVINSKIH IN SPLOŠNIH PODATKOV O NASELJU ČENTIBA IN OBČINI LENDAVA

Referat pripravila: Martina Horvat; Srednja naravoslovna šola
Miloš Zidanšek Maribor

Naselje Čentiba, ki smo ga raziskovali na letošnjem socialno-geografskem taboru, leži v neposredni bližini Lendave v občini Lendava. Samo mesto Lendava leži na skrajnem JV Prekmurja ob vznožju Lendavskih goric. Je največje centralno naselje narodnostno mešanega območja in ima zelo pomembno vlogo v pokrajini. Meszo se je razvilo na presečišču dveh pomembnih poti, prometnih že v času rimskega imperija. Prva je potekala po dolini reke Mure v panonsko nižino, druga preko Ljubljane (Emona), Celja (Celeie) in Ptuja (Petovio), sekala pomursko ravnino zahodno od Lendave in nadaljevala pot proti Budimpešti.

V srednjem veku, predvsem v dobo turške nevarnosti, je lega Lendave pridobivala na strateškem pomenu. Na pobočju Lendavskih goric so tukajšnji grofje Banfiji sezidali grad in tako so se v njegovi neposredni okolici pričeli naseljevati priseljenci. Ta prometno-strateški položaj je pripomogel, da je mesto raslo in bilo vse do začetka tega stoletja po številu prebivalcev največje naselje Prekmurja. Prekmurje je bilo tako več kot tisoč let povezano z Madžarsko, ki je bila takrat agrarna in polfevdalna, kar je tudi eden poglavitnih vzrokov gospodarske zaostalosti te pokrajine. Vse komunikacije so potekale skozi agrarne predele, ki so bili prav tako agrarno sestavljeni kot Prekmurje. V Prekmurju pozneje ni bilo večjih industrijskih središč, ki bi pospeševala urbanizacijo in dnevno migracije delovne sile. Prekmurje je bilo celo tisočletje zgodovinsko, kulturno in gospodarsko odrezano od ostalih Slovencev. Vse to je pripomoglo k prometni izoliranosti in gospodarskemu zaostajanju te pokrajine. Danes se je ta situacija izboljšala, toda še vedno ni ugodna. Meja proti V je relativno zaprta, povezava

Lendave z ostalo Slovenijo pa je še vedno pomanjkljiva. Boljše ceste vodijo v večja mesta Slovenije in sosednjo Hrvaško. Prav zato so s temi kraji boljše avtobusne povezave kot s manjšimi kraji v bližnji okolici. Podobna situacija je tudi v železniškem prometu, kjer so le tri železniške potniške sveze in prav tako le tri tovarne.

Mislim, da bo ta kratek zgodovinski oris in opis stanja v Lendavi pripomogel k lažjemu razumevanju stanja v naselju Čentiba, ki je od Lendave oddaljeno 4 km v Sv smeri. To je razloženo madžarsko naselje. Poseljeno je v grapah, na obronkih čentibskih goric in na robu ravnine ob cesti Lendava-Pince-državna meja, kjer ni gostega prometa, saj tu ni mejnega prehoda. Iz Lendave do Čentibe vodi asfaltirana cesta. Tako kot Lendavske gorice obsega številne zaselke, ki so razvrščeni okrog jedra Čentibe - od vznožja pa do državne meje in dostopni le po lolovozih.

Velik del katastrske občine pokrivajo vinogradi, katerih lastniki so v znatni meri tudi okoliški kmetje in celo Madžimurci. V novjšem času pa je tukaj veliko novogradenj, vinskih kleti in vikendov. Tipično panonsko arhitekturo izpodrivajo novogradnje modernega tipa, predvsem v spodnjem delu naselja.

V Čentibi obstajajo tudi enorazredne O.Š., podružnica centralne šole Drago Lugariš v Lendavi, vrtec in gasilski dom, zgrajen leta 1961 za potrebe gasilskega društva in drugih organizacij. Parni mlin dela le še občasno.

Tipične za kraj so tudi mazne prekmurske in madžarske jedi, kot so bograč, retiši, pereci.

V zgornjem delu vasi je stebrasto znamenje Florijanov pišč, ki je oblikovano na tradicionalen način. Ima baročno oblikovan podstavek kvadratnega preseka in okrogel steber s kranito plastiko svetnika na kapitelu. Na podstavku je vklesana letnica nastanka 1866 in obnove 1974. Plastika je zanimivo ljudsko podobarsko delo. Tu je še lesen križ z litoželeznima podobama Kristusa in Madone.

Izven sestavljenega naselja ob cesti leži paviljonska hiša s sonerno obdelano fasado. To je ambicioznejše poslopje zgrajeno okrog leta 1900 po zgledu graščin. Žal je v razpadajočem stanju. Vas ina tudi svoje pokopališče. Obrti nismo opazili.

V novejšem času se opazi vloga ZSMS predvsem na področju športa in kulturne dejavnosti, kar je posebej predvsem na narodnostno mešanem območju.

Že prejsem omenila, da leži Čentiba na narodnostno mešanem področju občine Lendava. Slovensko etnično področje je ob zahodni meji občine, do čim se narodnostno območje razteza vsmeri državne meje. V narodnostno mešanem področju je Čentiba naselja z zelo relativnim visokim deležem Madžarskega prebivalstva. Kar 71,4% celotnega prebivalstva je pripadnikov madžarske narodnosti.

Kar se tiče ostarevanja prebivalstva v sami občini Lendava, zavzema Čentiba relativno ugoden položaj. Ostarevanje je večje na narodnostno mešanem območju in se veča proti S in V (indeks staranja izračunan za Čentibo je 78).

Če pogledamo gibanje prebivalstva med leti 1971 in 1981, lahko opazimo v Čentibi stagnacijo z značilnostjo depopulacije (indeks 98,90). Stanje je na celotnem dvojezičnem področju z izjemo Lendave bolj pereče. V Čentibi je kar 65 od 196 gospodinjstev mešanih kmečko-delavskih, kar je zelo veliko in od tod sledi tudi močna deagrarizacija.

To je nekaj splošnih podatkov o samem naselju. Podrobnejše analize, ki smo jih naredili v času našega bivanja v Čentibi, bodo predstavljene v naslednjih referatih.

POVZETEK

Naselje Čentiba, ki smo ga raziskovali na letošnjem taboru leži v neposredni bližini mesta Lendave. Od nje je oddaljena 4 km v SV smeri. Zgodovinski razvoj Prekmurja je v marsikaterem pogledu vzrok relativni zaostalosti te pokrajine.

Čentiba je razloženo tipično ravninsko naselje, v katerem stare arhitekture izpodrivajo novogradaje. Velik del obdelovalnih površin je vinogradov, katerih lastniki so domaši kmetje in celo Međimurci. V Čentibi je zelo velik delež madžarskega prebivalstva - 71,4%. Opaziti je močno ostarevanje prebivalcev, kar je pereč problem celotnega narodnostno mešanega območja občine Lendava. Očitna je tudi močna deagrarisacija, pogojena sx večanjem deleža kmečkodelavskih gospodinjstev.

ÖSSZEFOGLAÓ

Az idei taborban Csented, a lendvai koszeg telepulet tanulmányoztuk. A falu a koszegjéközelben közeleben fakszik, hisz alig 4 kilométerre van Lendvától EK irányba.

A falu tipikus síksági település, amelyben a régi építészet maradványai lassan elvesznek az új korszerű épületek tömegében.

A megművelt terület nagyobb része szőlővel van beültetve. A szőlőhegyek tulajdonosai többnyire falusiak, de Muraközietek is találhatunk köztük.

Csentedben nagy a magyar nemzetiségű lakosok száma (több mint 71,4% százalék). De jellemző a nagy számú kivándorlás is, ami az egész nemzetiségileg vegyesen lakott területnek egető problémája.

Gondolkodoba eytő az erős deagrarisáció is, amit a munkas - földműves háztartások számának növekedése jelez.

Az adatokat részletesebben a következő beszámolóban fogjuk bemutatni.

3. DEMOGRAFIJA

Referat so pripravili: Hudl Ciril, Zvezna gimnazija za Slovence v
Celovcu

Györkös Boris, SŠKPEU Lendava

Farkaš Brigita, SŠKPEU Lendava

Jaklin Valerija, SŠKPEU Lendava

Kočnik Milan, SERS Maribor

Košuta Aleks, Znanstveni Licej France Prešeren,
Trst

1. Splošne demografske značilnosti naselja Čentiba glede na popise prebivalstva

Narodnostno mešano ozemlje v Prekmurju se deli na severni del, ki spada v občino Murska Sobota in na južni del, ki spada v občino Lendava. K lendavskemu narodnostno mešanemu območju spada tudi naselje Čentiba.

Popisi v letih od 1869 do 1981 so v tem naselju pokazali naslednje rezultate:

leta 1869	-	250 prebivalcev
leta 1880	-	419 prebivalcev
leta 1890	-	596 prebivalcev
leta 1900	-	731 prebivalcev
leta 1910	-	860 prebivalcev
leta 1931	-	902 prebivalcev
leta 1948	-	864 prebivalcev
leta 1953	-	890 prebivalcev
leta 1961	-	811 prebivalcev
leta 1971	-	732 prebivalcev
leta 1981	-	724 prebivalcev

Naselje je štelo največ prebivalcev (902) v letu 1931. Od takrat je število prebivalcev nihalo do leta 1953, od tedaj do danes pa se je zmanjševalo. Staranje prebivalstva nam nazorno kaže indeks staranja za leto 1981, ki izraža razmerje med

Številom starih nad 65 let in številom otrok pod 15 let

$$I = \frac{\text{št. x 65}}{\text{št. x 15}} \cdot 100 = 78$$

2. Rezultati popisa prebivalstva leta 1981

Is podatkov tega popisa je razvidno, da je bilo leta 1981 v naselju skupaj 724 stalno priseljenih prebivalcev, od tega 649 prisotnih in 76 odsotnih. 25 ljudi ni bilo navzočih (zaradi zaposlenosti v drugem naselju 1 prebivalec), zaradi šolanja v drugem naselju (10 ljudi). V času popisa je bilo 51 ljudi v tujini, od tega 38 ljudi na začasnem delu, 13 pa je bilo ostalih družinskih članov delavcev na tujem.

a) Stalno prebivalstvo po spolu in aktivnosti

Naselje Čentiba je imelo 673 stalnih prebivalcev, od tega 339 žensk ali 50,4% in 343 moških ali 49,6%. Število stalnega prebivalstva naselja znaša 2,8% od celotnega števila prebivalstva v lendavski občini.

V Čentibi je bilo skupaj 312 aktivnih prebivalcev, od tega 125 žensk, kar znaša 40,1%. 95,2% aktivnega prebivalstva je opravljalo razne poklice, 4,8% prebivalstva pa ni opravljalo nobenega poklica. Iz tega lahko zaključimo, da je bilo 46,4% aktivnega prebivalstva od skupnega števila ljudi, 15,89% oseb z lastnimi dohodki in 37,7% vzdrževanih.

b) Kmečko prebivalstvo po spolu in aktivnosti

Delež kmečkega prebivalstva od skupnega števila prebivalstva je znašal 11%. Če primerjamo delež kmečkega prebivalstva vasi Čentiba in celotne lendavske občine, ugotovimo, da je v naselju mnogo manjši delež kmečkega prebivalstva - le 11%, medtem ko

je v celotni občini ta odstotek skoraj 3 krat višji (30%). Če pa primerjamo delež aktivnega kmečkega prebivalstva od skupnega aktivnega med naseljen in celotno občino, ugotovimo, da je v naselju le 19%, v celotni občini pa kar 42%. Vzdrževanih v vasi je skupaj 12, od tega kar 9 žensk.

3. Starostna struktura prebivalstva

a) Starostna piramida prebivalstva

Starostne piramide v lendavski občini so večinoma nepravilne oblike. To je značilno tudi za starostno piramido naselja Čentiba za leto 1984, kjer lahko opazimo velike razlike oziroma nepravilnosti med številom moških in žensk pri posameznih starostnih kontingentih.

Na piramidi lahko opazimo, da je v kontingentu od 0 - 4 let več kot 2 krat več žensk kot moških. Do kontingenta od 65 - 69 let število žensk in moških približno sovпада, le tu pa tam je več žensk. Zelo malo število moških je med 65 in 69 letom. Vzrok temu je verjetno II. svetovna vojna. Število žensk se spet zelo poveča v kontingentu nad 80 let, kar je razumljivo, saj imajo ženske v povprečju daljše življenjsko dobo. Moška stran piramide je mnogo bolj nepravilna od ženske. Skupno je v anketiranih gospodinjstvih 664 prebivalcev, od tega 323 moških in 664 žensk.

b) Starostna struktura gospodinjstev glede na pogovorni jezik v družini

Gospodinjstva smo glede na starostno strukturo grupirali na pet skupin. Vse prebivalce v družini smo razvrstili v eno izmed naslednjih treh starostnih skupin: 0 - 19, 20 - 60 in nad 60 let. Na osnovi zastopanosti posameznih skupin v določenih gospodinjstvih imajo naslednje členitve:

- a) 0 - 19 in 20 - 60 let ali mlado gospodinjstvo (perspektivno)
- b) 20 - 60 let ali zrelo gospodinjstvo
- c) 0 - 19, 20 - 60 in nad 60 let ali generacijsko gospodinjstvo
- d) 20 - 60 let in nad 60 let ali starajoče gospodinjstvo
- e) nad 60 let ali ostarelo gospodinjstvo.

Poznamo še 6. skupino (0 - 19 in nad 60 let ali kombinirano gospodinjstvo, vendar ta tip gospodinjstva v Čentibi nismo zasledili. V Čentibi je največ mladih gospodinjstev. Ta tip tvori 38,8% vseh gospodinjstev, oziroma 46,5% vseh prebivalcev. Za njo sledijo generacijska gospodinjstva, ki jih je 35,7% in v njih prebiva 24,2% prebivalcev. Nato sledijo ostarela gospodinjstva, ki jih je 18,9% in imajo 8,4% vseh prebivalcev. Zrelih gospodinjstev 14,8% z 10,5% prebivalcev, starajočih pa je 12,8%, v njih pa prebiva 10,2% prebivalstva.

Pogovorni jezik v gospodinjstvih je večinoma madžarski. To je kar v 70,4% vseh gospodinjstev. Samo v 9,6% gospodinjstvih je pogovorni jezik slovenski, gospodinjstev z obema pogovornima jezika pa je 19,8%. Pri mladih gospodinjstvih so relativno nadpovprečno zastopana gospodinjstva s slovenskim in obema pogovornima jezika. Samo madžarsko govoreča gospodinjstva so nadpovprečno zastopana med zreli, starimi in ostarelimi gospodinjstvi, pri generacijskih pa so blizu povprečja.

c) Prebivalstvo glede na starost in pogovorni jezik v družini

V Čentibi smo analizirali 196 gospodinjstev, ki tvorijo skupno 664 prebivalcev. Med njimi jih je 448 iz gospodinjstev z madžarskim pogovornim jezikom (67,5%), 52 iz gospodinjstev s slovenskim pogovornim jezikom (7,8%) in 164 iz gospodinjstev z madžarskim in slovenskim pogovornim jezikom (24,7%).

Ravno glede na pogovorni jezik v gospodinjstvih pa so opazne razlike pri posameznih starostnih kontingentih prebivalstva. Od prebivalstva starejšega od 40 let (izjema je le kontingent od 65 - 69 let) so nadpovprečno zastopani člani gospodinjstev s samo madžarskim pogovornim jezikom. Obratno pa je situacija pri mlajših starostnih kontingentih, kjer je običajno nadpovprečno izstopajo člani gospodinjstev z obema pogovornima jezikoma in tisti iz družin s slovenskim pogovornim jezikom. Vlogo pri tem igra dvojezična šola, pa tudi večje število doseljenih mlajših družin v zadnjem desetletju ali dveh, kjer so nadpovprečno zastopani člani gospodinjstev s slovenskim in obema pogovornima jezikoma.

4. Izobrazbena struktura prebivalstva

Pri analizi smo razdelili anketirano prebivalstvo po stopnji šolske izobrazbe na prebivalce z nepopolno osnovno šolo, z osmimi razredi osnovne šole, s poklicno šolo, s srednjo, z višjo in visoko šolo. Izobrazba pri moških in ženskah se nekoliko razlikuje. Moški imajo v vseh starostnih razredih boljše izobrazbeno strukturo. Pri starostni skupini nad 80 let prevladujejo ženske z nedokončano osnovno šolo, dočim je pri moških delež s končano osnovno šolo višji. V starostni skupini 60 - 79 let imamo pri ženskah precejšen delež z nedokončano osnovno šolo, poleg tega pa samo še predstavnice s končano osnovno šolo, dočim je pri moških takšnih z nedokončano osnovno šolo relativno manj kot pri ženskah. Pri moških se v tej skupini prvič pojavijo tudi takšni s končano srednjo in poklicno šolo. V starostni skupini 40 - 59 let se pojavi srednja in poklicna izobrazba tudi pri ženskah, pri moških pa se že pojavijo tudi takšni s visoko izobrazbo. Najbolje je izobražena skupina 20 - 39 let, kjer se število moških s visoko ali višjo izobrazbo še poveča, prvič pa je ta pojav moč opaziti tudi pri ženskah.

Skupno ima opravičeno manj kot osnovno šolo 13,8%, osnovno šolo 51,3%, poklicno šolo 19,0%, srednjo šolo 13,3% ter visoko ali višjo šolo 2,4% prebivalstva. Med moškimi in ženskami ni velikih razlik glede končane srednje šole, pri končani poklicni šoli pa moški precej prevladujejo.

Pri izobrazbi glede na pogovorni jezik v družini ne opazimo večjih razlik. Pri madžarsko, slovensko in dvojezičnih gospodinjstvih je delež ljudi s nedokončano osnovno šolo sorazmerno enak. Pri dokončani OŠ opazimo večje število madžarsko in oba jezika govorečih gospodinjstev. Pri slovenskih in oba jezika govorečih gospodinjstvih pa jih ima relativno večje število dokončane poklicne in srednje šole. Število ljudi s višjo in visoko izobrazbo je pri vseh skupinah zelo majhno.

5. Poklicna struktura prebivalstva

Med prebivalci Čentibe je ena tretjina delavcev zaposlena v proizvodnih organizacijah, 18,1% zastopajo učenci in študentje, 14,0% je gospodinj, 7,8% je delavcev v neproizvodnih organizacijah, 10,6% je upokojencev, čistih kmetov ali kmetic je le 4,9%, 2,4% pa jih je zaposlenih v zasebnih storitvenih dejavnostih.

Pri poklicni strukturi prebivalstva glede na pogovorni jezik v družini so pri otrocih nadpovprečno zastopane družine z obema pogovornima jezikoma ter družine s slovenskim pogovornim jezikom. Pri učencih in študentih je razmerje med vsemi precej bolj podobno. V proizvodnih organizacijah so nadpovprečno zastopani delavci, ki izhajajo iz madžarsko govorečih družin. Obratno pa so v neproizvodnih organizacijah nadpovprečno zastopani delavci iz družin z obema pogovornima jezikoma. Kmetje, kmetice, gospodinje in upokojenci so nadpovprečno zastopani iz družin z madžarskim pogovornim jezikom, v zasebni storitveni dejavnosti pa so najbolj zastopani prebivalci, ki izhajajo iz slovensko govorečih družin.

6. Prebivalstvo glede na socio-ekonomski tip gospodinjstva

Ločimo 5 socio-ekonomskih tipov gospodinjstev. V Čentibi so najpogosteje zastopana čista nekmečka gospodinjstva (v 55,6% primerih). Bolj ko gremo v tabeli od čistih nekmečkih gospodinjstev proti čistim kmečkim, manj številčna so gospodinjstva po posameznih tipih.

Pri madžarsko govorečih gospodinjstvih je relativno več prebivalstva zastopane v čistih kmečkih in v vseh 3 kategorijah mešanih gospodinjstev, čim se pri čistih nekmečkih gospodinjstvih, ki tvorijo dobro polovico prebivalstva, relativno bolj zastopani prebivalci iz slovensko in oba jezika govorečih gospodinjstev.

Takšno stanje je odraz dejstva, da poseduje zemljo v večji meri avtohtono madžarsko prebivalstvo, ki se tudi bolj ukvarja s kmetijstvom, pri doseljenem nekmečkem prebivalstvu pa so nadpovprečno zastopani člani slovensko in oba jezika govorečih gospodinjstev. S tem lahko pojasnimo tudi razlike v izobrazbeni strukturi glede na pogovorni jezik v gospodinjstvih.

7. Odseljevanje iz Čentibe

Odseljevanje iz Čentibe smo proučevali glede na:

- vzrok in čas odselitve
- izobrazbo
- socioekonomski tip gospodinjstva
- pogovorni jezik v družini in čas odselitve
- vzroke in kraj odselitve.

a) Odseljevanje glede na vzroke in čas odselitve

Iz anketiranih gospodinjstev se je odselilo skupno 165 oseb. Največje odseljevanje je bilo v času pred letom 1960 in sicer 34,0% vseh do zdaj odseljenih. Največ se jih je odselilo zaradi poroke - 29 oseb (54,7%), nato zaradi zaposlitve 18 (34,0%). Zaradi boljšega bivalnega okolja se je v tem času odselilo le 7,5% prebivalcev. V obdobju 1961 - 1970 opazimo padec odseljevanja na 22,4% odseljenih in sicer zaradi poroke 20 (57,1%), stanovanja 3 (8,5%), zaposlitve 10 (28,6%). V obdobju 1971 - 1980 zopet naraste odseljevanje s 4,9 odseljenimi (31,4%). Dviga se odstotek odseljenih zaradi poroke, ki vedno bolj narašča (32 oseb oziroma 65,3%), narašča pa tudi odseljevanje zaradi stanovanja (5 oseb oziroma 10,2%). V tem obdobju je močno padel odstotek odseljenih zaradi zaposlitve (6 oseb oziroma 12,2%), ker se je že redno delo v Lendavi oziroma izven Čentibe ustalilo. Pojavi se tudi odseljevanje zaradi izobraževanja 4,1% in poveča se odseljevanje zaradi boljšega bivalnega okolja (6,1%).

Po letu 1981 se je odseljevanje še nadaljevalo. (Odseli se 19 oseb oziroma 12,2%). To se nanaša v največji meri na poroke 89,5%. Skupaj se je v letih pred 1960 do 1984 odselilo zaradi poroke 98 oseb (62,8%), stanovanja 10 (6,4%), zaposlitve 38 (22,4%), izobraževanja 2 (1,3%), boljšega bivalnega okolja 8 (5,1%) in drugega 3 (1,9%).

b) Odseljevanje glede na izobrazbeno strukturo

Od 156 odseljenih jih je največ (55 ali 35,2%) s poklicno šolo. V samem naselju je 19,0% prebivalstva skloščano poklicno šolo. Sledijo odseljeni s končano osnovno šolo (48 ali 30,7%). V naselju je takšnih 51,3%. S končano srednjo šolo se jih je odselilo 37 ali 23,7%. Drugače živi v Čentibi 13,3% prebivalcev s srednjo izobrazbo. Odselilo se je tudi 8 prebivalcev (5,1%) s visoko ali višjo izobrazbo. To je veliko, če upoštevamo, da je takšnega prebivalstva v Čentibi le 2,4%.

Is tega sledi, da kraj zpuščajo večinoma kvalificirani delavci, v veliki meri pa tudi prebivalci s srednjo, višjo in visoko šolo. Starejši ljudje, ki niso končali OŠ delajo na kmetiji in se zaradi stanovanja, zaposlitve, in boljših bivalnih razmer.

c) Odseljevanje glede na socio-ekonomski tip gospodinjstva

Raziskave smo vodili glede na pet osnovnih socio-ekonomskih tipov gospodinjstev, ter podatke odseljenih primerjali s prebivalci naselja.

Največ je odseljenih, ki jih razvrščamo v 5. tip prebivalstva, torej čisto nekmečko prebivalstvo. To so delavci, ki s⁸⁰ večinoma odselili v industrijske kraje zaradi zaposlitve ali pa v tujino, ker jih na zemljo nič ne veže. V 5. skupini je odseljenih 65 oseb (41,7%), v naselju pa je 55,4% nekmečkega prebivalstva. Kot druga po obsežnosti je najbolj zastopana 3. skupina mešanih enakovrednih gospodinjstev, v kateri je 41 oseb (26,3%), v naselju pa 15,1%. Iz tega vidimo, da se isseljujejo mladi, ki jih njihovo delo v nekmetijstvu ne veže več na zemljo doma. Zemljo obdelujejo starši, ki so kot kmetje oziroma polkmetje bolj vezani nanjo. Skupina odseljenih čistih kmečkih gospodinjstev zajema 33 oseb oziroma 21,2%, v naselju 5,4%. Slednji se odseljujejo zaradi različnih vzrokov. Odseljencev iz mešanih pretežno nekmečkih gospodinjstev je 13 (8,3%), v naselju pa 20,7%; iz mešanih pretežno kmečkih gospodinjstev 4 (2,5%) (v naselju 3,3%).

d) Število odseljenih glede na pogovorni jezik v družini in čas odselitve

Opazimo lahko zanimiv pojav. Prebivalstvo se je nadpovprečno odseljevalo iz samo madžarsko govorečih gospodinjstev (67,5% prebivalstva - 76,9% odseljenih) in samo slovensko govorečih gospodinjstev (7,8% prebivalstva - 12,8% odseljenih). Relativno dvakrat manj (24,7% prebivalstva - 10,2% odseljenih) pa so se odseljevali iz

gospodinjstev z obema pogovornima jezikoma.

Delež odseljenih iz madžarsko govorečih gospodinjstev ni bistveno variral, čeprav je sorazmerno največ teh odselitev po letu 1981. Prebivalstvo iz slovensko govorečih gospodinjstev se je odseljevalo predvsem v razdobju pred letom 1960, ko se je odselilo kar 60% teh odseljencev. Vzroke za to lahko iščemo verjetno tudi v jezikovni pregradi, saj takrat še ni bilo dvojezičnega šolstva. Obratno pa se je v tem obdobju odselil samo 1 prebivalec iz oba jezika govorečih gospodinjstev, saj je bilo takrat takšnih gospodinjstev manj.

e) Odselitev in vzroki odselitev glede na kraj odselitve

Prebivalstvo se je v glavnem odseljevalo na narodnostno mešano ozemlje (99 ali 63,5% odseljenih). Pri tem se jih je 24 preselilo znotraj čentibe (79,2% od teh zaradi poroke, 4,2% zaradi stanovanja), 36 se jih je odselilo v Lendavo (od teh 55,5% zaradi poroke, ostali zaradi drugih vzrokov) in 39 v druga naselja na nacionalno mešanem ozemlju (od teh kar 87,2% zaradi poroke). V ostale kraje Prekmurja se jih je odselilo 5 (3,2%), v druge kraje SFRJ 20 (12,8%) in v tujino 32 (20,5% odseljenih). V druge kraje SFRJ so se odseljevali pretežno zaradi poroke (70,0%), pa tudi zaradi zaposlitve (30,0%). Edino pri tujini je najpomembnejši vzrok zaposlitev, saj se jih je zaradi nje odselilo tja kar 68,7% in le 25,0% jih je šlo tja zaradi poroke. Pri tem gre seveda za poroke z zdomci.

3. Priselitve prebivalstva

Skupno se je v Čentibo priselilo 240 ljudi, torej je priseljevanje večje od odseljevanja. Najpomembnejši vzrok priseljevanja je poroka (44,2%), sledijo pa stanovanje (26,7%), boljše bivalno okolje (15,8%), zaposlitev (2,5%), zaradi drugih vzrokov pa se jih je doselilo kar 10,8%.

V obdobjih od pred 2. svetovne vojne pa do leta 1970 kot najpomembnejši vzrok daleč prevladuje poroka, poseben vzrok pa je le še stanovanje. Po letu 1971 pa poroka zdrkne na drugo mesto. Kot prvi vzrok nastopi stanovanje (30,4% doseljenih v tem obdobju), sledi poroka (26,8%) in takoj zatem boljše bivalno okolje (25,4%). Čentiba je tedaj postala primestno naselje urbanega centra Lendave, kmor se začnejo doseljevati tudi višji socialni sloji. Do leta 1971 sta bila odločilna le 2 vzroka za doselitev, po tem letu pa postanejo ti vzroki veliko bolj raznoliki.

Zanimiva so tudi razmerja med doseljenimi glede na pogovorni jezik v družini. Relativno podpovprečno so zastopani doseljeni iz madžarsko govorečih gospodinjstev (61,2% doseljenih : 67,5% prebivalstva), nadpovprečno pa so zastopani doseljeni s slovensko (13,8% doseljenih : 7,8% prebivalstva) in oba jezika govorečih gospodinjstev (25,0% doseljenih : 24,7% prebivalstva). Še bolj opazne pa so razlike, če pri tem upoštevamo obdobje priselitve. Od pred 2. svetovne vojne pa do leta 1970 so bili sorazmerno nadpovprečno zastopani priseljeni iz gospodinjstev s madžarskim pogovornim jezikom, po 1971 in še zlasti po 1981 pa se daleč nadpovprečno poveča delež doseljenih iz gospodinjstev v slovenskim in obema pogovornima jezika.

Kar tri četrtine priseljenih se je doselilo v Čentibo s narodnostno mešanega osealja, od tega iz Lendave 22,6%, 48,9% iz ostalih krajev tega osealja ter 3,5% iz same Čentibe. 11,1% tvorijo doseljenci iz tujine - tu gre za vrajane zdomce. Delež doseljenih iz slovensko govorečih gospodinjstev je najmočnejše zastopen

pri doseljenih iz drugih krajev Prekmurja, delež doseljenih iz oba jezika govorečih gospodinjstev pa je največji pri doseljenih iz mesta Lendave.

Če primerjamo število doseljenih po posameznih razdobjih glede na njihovo izobrazbo, opazimo, da se v najnovjšem času doseljuje veliko boljše izobraženo prebivalstvo kot pa v prejšnjih obdobjih. Prvi doseljenci z višje ali visoko izobrazbo se pojavijo šele v razdobju po letu 1971.

POVZETEK

DEMOGRAFIJA

Po popisu prebivalstva leta 1981 je imela Čentiba 724 prebivalcev. Število prebivalstva tega naselja je naraščalo do leta 1931, od tedaj pa vseskozi pada, čeprav se je v zadnjem desetletju to padanje zaradi doseljavanja ustavilo.

Starostna piramida prebivalstva Čentibe je precej nepravilna. Glede na starostno strukturo smo gospodinjstva razdelili na 5 tipov, glede na pogovorni jezik v družini pa smo ločili gospodinjstva, kjer doma govorijo samo madžarski jezik, samo slovenski jezik ali pa oba jezika. Pri starejših starostnih skupinah je nadpovprečno veliko gospodinjstev s madžarskim pogovornim jezikom, pri mlajših pa so relativno nadpovprečno zastopana gospodinjstva, kjer govorijo samo slovensko ali pa uporabljajo oba jezika kot pogovorni jezik. Podobne značilnosti opazimo tudi pri izobrazbeni, poklicni in socioekonomski strukturi prebivalstva. Avtohtno madžarsko prebivalstvo je starejše in bolj navezano na kmetijstvo. Po letu 1970 je sledil največji val priseljevanja, kjer so bila nadpovprečno zastopana gospodinjstva s slovenskim in obema pogovornima jezika. To je nekoliko spremenilo demografsko strukturo Čentibe.

ÖSSZEFOGLALÓ

As 1961-es népszámlálás alapján Csentenek 724 lakosa van. 1951-ig a falu lakosságának száma növekedett, ettől kezdve lassú csökkenésben van, az utóbbi években azonban csaknem változatlan az ideköltözések miatt.

Csente falu őrsgégi piramisa is elég egyenletlen. Az őrsgégi összetétel alapján a háztartásokat 5 csoportra osztottuk, a nyelvhasználat szerint pedig a következőképpen osztottuk fel őket: csak a magyar nyelvet használják, csak a szloven nyelvet használják, vagy ahol mindket nyelvet használják. Az idősebb háztartásokban naggyobbreszt a magyar nyelvet beszélik, viszont a fiatalabb családokban a szlovent, vagy mindket nyelvet egyenjoguan használják. Hasonló jellegzetességeket vehetünk észre a képzettség terén is a lakosság között. Az artohton magyar lakosság általában idősebb és naggyobbreszt földműveléssel foglalkosik.

As 1970-es év után következett az ideköltözések naggyobb hullama, amelyben atlagon felül voltak képviselve a szloven, vagy mindket nyelvet beszélő családok. Ez reszben megváltoztatta Csente demografiai összetételét.

Tabela 1: Prebivalstvo glede na spol in starost

Starost	S p o l		Skupaj
	Moški	Ženske	
0 - 4	8	20	28
5 - 9	29	26	55
10 - 14	22	18	40
15 - 19	25	30	55
20 - 24	27	19	46
25 - 29	17	19	36
30 - 34	32	23	61
35 - 39	29	21	50
40 - 44	26	27	53
45 - 49	8	17	25
50 - 54	20	21	41
55 - 59	19	22	41
60 - 64	19	18	37
65 - 69	6	13	19
70 - 74	24	20	44
75 - 79	9	8	17
80 in več	5	13	16
S k u p a j	323	341	664

Tabela 2: Starostna struktura gospodinjstev glede na pogovorni jezik v družini

Starostna struktura gospodinjstev	pogovorni jezik						Skupaj	
	madžarski		slovenski		oboje			
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
mlada	182	58,9	39	12,6	88	28,5	309	100,0
zrela	57	81,4	3	4,3	10	14,3	70	100,0
generacijska	111	68,9	-	-	50	31,1	161	100,0
starajoča	55	80,9	5	7,3	8	11,8	68	100,0
ostarela	43	76,8	5	8,9	8	14,3	56	100,0
Skupaj	448	67,5	52	7,8	164	24,7	664	100,0

Tabela 3: Prebivalstvo glede na starost in pogovorni jezik v družini

Starost	Pogovorni jezik							
	madžarski		slovenski		oboje		Skupaj	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 - 4	9	32,1	4	14,3	15	53,6	28	100,0
5 - 9	29	52,7	6	10,9	20	36,4	55	100,0
10 - 14	29	72,5	3	7,5	8	20,0	40	100,0
15 - 19	41	74,5	4	7,3	10	18,2	55	100,0
20 - 24	30	65,2	2	4,3	14	30,4	46	100,0
25 - 29	19	52,8	4	11,1	13	36,1	36	100,0
30 - 34	38	62,3	6	9,8	17	27,9	61	100,0
35 - 39	32	64,0	6	12,0	12	24,0	50	100,0
40 - 44	37	69,8	3	5,7	13	24,5	53	100,0
45 - 49	20	80,0	1	4,0	4	16,0	25	100,0
50 - 54	32	78,0	2	4,8	7	17,1	41	100,0
55 - 59	31	75,6	4	9,8	6	14,6	41	100,0
60 - 64	30	81,1	-	-	7	18,9	37	100,0
65 - 69	12	63,1	2	10,5	5	26,3	19	100,0
70 - 74	35	79,5	3	6,8	6	13,6	44	100,0
75 - 79	15	88,2	1	5,9	1	5,9	17	100,0
80 in več	11	68,7	1	6,3	4	25,0	16	100,0
Skupaj	448	67,5	52	7,8	164	24,7	664	100,0

Tabela 4: Izobrazba prebivalcev glede na spol in pogovorni jezik v družini

izobrazba	Pogovorni jezik															
	madžarski				slovenski				oboje				Skupaj			
	M	Ž	Sk.	%	M	Ž	Sk.	%	M	Ž	Sk.	%	M	Ž	Sk.	%
manj kot OŠ	19	36	55	75,3	3	3	6	8,2	4	8	12	16,4	26	47	73	100,0
OŠ	87	117	204	75,6	5	12	17	6,3	21	28	49	18,1	113	157	270	100,0
poklicna	50	15	65	65,0	5	2	7	7,0	16	12	28	28,0	71	29	100	100
srednja	18	21	39	55,7	3	4	7	10,0	13	11	24	34,3	34	36	70	100
višja, visoka	7	2	9	69,2	1	-	1	7,7	3	-	3	23,1	11	2	13	100
Skupaj	181	191	372	70,7	17	21	38	7,2	57	59	116	22,1	255	271	526	100

Tabela 5: Poklicna struktura prebivalstva glede na pogovorni jezik v družini

Poklicna struktura	Pogovorni jezik						Skupaj	
	madžarski		slovenski		oboje		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
otroci	17	37,8	6	13,3	22	48,9	45	100,0
učenci in študentje	77	64,2	11	9,2	32	26,7	120	100,0
delavci v proizvodnih organizacijah	159	70,0	14	6,2	54	23,8	227	100,0
delavci v neproizvodnih organizacijah	30	57,7	5	9,6	17	32,7	52	100,0
kmetje in kmetice	23	69,7	2	6,1	8	24,2	33	100,0
delavci v zasebni storitveni dejavnosti	9	56,2	3	18,8	4	25,0	16	100,0
gospodinje	68	73,1	6	6,4	19	20,4	93	100,0
upokojenci in invalidi	59	83,1	5	7,0	7	9,8	71	100,0
nezaposleni	6	85,7	-	14,3	1	14,3	7	100,0
S k u p a j	448	67,5	52	7,8	164	24,7	664	100,0

Tabela 6: Prebivalstvo glede na socio-ekonomski tip gospodinjstva in pogovorni jezik v družini

Tip Gospodinjstva	madžarski		slovenski		oboje		Skupaj	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
čista kmečka	28	77,8	4	11,1	4	11,1	36	100,0
mešana-pretežno kmečka	16	72,7	-	-	6	27,3	22	100,0
mešana-enakovr.	81	81,0	-	-	19	19,0	100	100,0
mešana-pretežno nekmečka	101	73,2	7	5,1	30	21,7	138	100,0
čista nekmečka	222	60,3	41	11,1	105	28,5	368	100,0
Skupaj	448	67,5	52	7,8	164	24,7	664	100,0

Tabela 7: Število odseljenih glede na vzrok, in čas odselitve

čas odselitve	V z r o k					boljše		Skupaj
	poroka	stano- vanje	zapo- slitev	izo- bnaž.	bival.	okolje	drugo	
pred 1960	29	1	18	-	4	1	1	53
1961-1970	20	3	11	-	-	1	1	35
1971-1980	32	5	6	2	3	1	1	49
po 1980	17	1	-	-	1	-	-	19
Skupaj	98	10	35	2	8	3		156

Tabela 8: Odseljeni glede na pogovorni jezik v družini in čas odselitve

čas	Pogovorni jezik						Skupaj	
	madžarski		slovenski		oboje		št.	%
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
pred 1960	40	75,4	12	22,6	1	1,9	53	100,0
1961 - 70	28	80,0	2	5,7	5	14,3	35	100,0
1971 - 80	35	71,4	5	10,2	9	18,4	49	100,0
po 1981	17	89,5	1	5,3	1	5,3	19	100,0
Skupaj	120	76,9	20	12,8	16	10,2	156	100,0

Tabela 9: Odseljeni in vzroki odselitve glede na kraj odselitve

	poroka	stano- vanje	sapo- slitev	iso- bra- šev.	boljše bivalno okolje	drugo	Skupaj
Čentiba	19	3	-	-	1	1	24
Lendava	20	6	3	1	5	1	36
naselja na nac.meš.oz.	34	1	2	1	-	1	39
ostale Prekmurje	3	-	2	-	-	-	5
drugi kraji v SFRJ	14	-	6	-	-	-	20
tujina	8	-	22	-	2	-	32
Skupaj	98	10	35	-	8	3	156

Tabela 10: Priseljeni glede na vzrok in čas priselitve

vzrok	č a s				Skupaj
	pred II. sv.vojno	1941-60	1961-70	po 1971	
poroka	15	35	19	37	106
stanovanje	10	3	9	42	64
zaposlitev	1	1	-	4	6
boljše bivalno okolje	1	1	1	35	38
drugo	1	5	-	20	26
Skupaj	28	45	29	138	240

Tabela 11: Priseljeni glede na pogovorni jezik v družini in čas priselitve

čas priselitve	Pogovorni jezik						Skupaj	
	madžarski		slovenski		oboje		št.	%
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
pred II. sv. vojno	20	74,1	3	11,1	4	14,8	27	100,0
1941-1960	34	75,6	4	8,9	7	15,6	45	100,0
1961-1970	20	80,0	1	4,0	4	16,0	25	100,0
1971-1980	50	54,3	15	16,3	27	29,3	92	100,0
po 1981	23	45,1	10	19,6	18	35,3	51	100,0
Skupaj	147	61,2	33	13,8	60	25,0	240	100,0

Tabela 12: Priseljeni glede na kraj prejšnjega bivanja in pogovorni jezik v družini

kraj prejšnjega bivanja	Pogovorni jezik v družini						Skupaj	
	madžarski		slovenski		oboje		št.	%
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Čentiba	4	50	2	25	2	25	8	100,0
Lendava	20	39,2	8	15,7	23	45,1	51	100,0
ostali kraji nacionalno mešana ozemlja	77	70,0	7	6,4	26	23,6	110	100,0
ostali kraji v Prekmurju	2	16,7	6	50,0	4	33,3	12	100,0
ostali kraji v SPRJ	6	37,5	6	2,3	4	25,0	16	100,0
Madžarska	3	100,0	-	-	-	-	3	100,0
tujina-ostalo	15	60,0	4	16,0	2	24,0	25	100,0

Tabela 13: Priseljeni glede na izobrazbo in čas priselitve

Izobrazba	Čas priselitve					Skupaj
	pred II. sv. voj.	1941-1960	1961-1970	1971-1980	po 1. 1980	
manj kot OŠ	11	7	4	14	7	43
osnovna šola	16	31	10	29	19	105
poklicna šola	-	8	4	22	10	44
srednja šola	1	2	4	19	6	32
višja in visoka šola	-	-	-	4	4	8

4. ZNAČILNOSTI ZEMLJIŠKE STRUKTURE

Poročilo sestavili: Jakl Andrej (Srednja naravoslovna šola
Miloš Zidanšek, Maribor)

Breznik Jasmina (SERŠ, Maribor)

Salobir Urša (Medicinska fakulteta, Ljubljana)

Zemljiška struktura

Zemljiška struktura predstavlja enega izmed najpomembnejših dejavnikov kmetijske proizvodnje. Zaradi borbe za hrano, modernizacije in tehnizacije kmetovanja se njen pomen vedno znova opaža. Dejstvo, da je današnja zemljiška struktura ob upoštevanju navedenega razvoja izrazito negativna, kaže na problem, ki je povsod močno prisoten. Na problem tradicije in na težave pri poskusih prilagajanja posestne strukture moderni mehanizaciji. Tako ostaja večina slovenskega kmetijskega prostora še vedno oblikovana v smislu načina kmetovanja polpretekle dobe, se pravi samooskrbnega in polikulturalnega pridelovanja, kar pa seveda otežuje prizadevanja po modernizaciji in še posebno po racionalizaciji kmetijskih opravil. Poglavitne slabosti zemljiške strukture so največkrat v negativnih socialno posestnih razmerah, majhnih posestvih ter v razdrobljenosti posesti. Kombinacija le teh pomenijo najneugodnejšo obliko v smislu nadaljnje intenzivne obdelave, upošteva se seveda optimalno proizvodno usmerjenost.

Tudi v katastrski občini Čentiba so navzoče vse naštetе slabosti. Glede na socialnoekonomsko strukturo gospodinjstev imajo največ zemlje mešana pretežno kmečka gospodinjstva (povpr. 2.86 ha na gospodinjstvo), od tega 2.54 ha obdelovalne zemlje in od tega 0,31 ha vinogradov), zatek mešana enakovredna gospodinjstva (povprečno 2.04 ha/gospodinjstvo., 1.28 obdelovalne zemlje, 0.31 ha vinogradov) in šele nato čista kmečka gospodinjstva (povprečno 1.28 ha/gospodinjstev, 0.78 ha obdelovalne zemlje, 0.30 ha vinogradov), tesno jim sledijo mešana pretežno nekmečka gospodinjstva (povprečno 1.12 ha/gospodinjstvo,

o.78 ha obdelovalne zemlje, o.30 ha vinogradov), tesno jim sledijo mešana pretežno nekmečka gospodinjstva (povpr. 1.12 ha/gospodinjstvo, o.77 ha obdelovalne zemlje, o.24 ha vinogradov) in na koncu še čista nekmečka gospodinjstva (povprečno o.35 ha/gospodinjstvo., o.20 ha obdelovalne zemlje, o.12 ha vinogradov). Iz teh podatkov je razvidno, da imajo čista kmečka gospodinjstva v glavnem manjše kose zemlje, medtem ko imajo največje kose gospodinjstva, ki se ne ukvarjajo prvenstveno s kmetijstvom. Tukaj se že kažejo negativne socialno posestne razmere in slabo usklajena kmetijska politika. Razdelitev gospodinjstev pa še nadalje poslabšujejo ta položaj, saj je od vseh gospodinjstev le 12,8% kmečkih in le 2,6% mešanih kmečkih gospodinjstev in kar 54,1% čisto nekmečkih ter 14,8% mešanih pretežno nekmečkih. Vsi tukaj omenjeni podatki so dobljeni na podlagi anketiranja. Iz podanih podatkov je možno ugotoviti tudi močno razkosanost zemlje, saj je največ gospodinjstev takšnih z manjmanj zemlje. Znova ena slabost v zemljiški strukturi. Ugotavljamo tudi, da je največ gospodinjstev, ki nimajo zemlje čisto nekmečkih, sledijo jim pa kmečka gospodinjstva, kar kaže na manjšanje števila takšnih gospodinjstev, saj gre predvsem za ostarela oziroma starajoča gospodinjstva oziroma za kmete, ki so nekoč delali na posestvih drugih, sami pa zemlje niso imeli.

Pomemben dejavnik v zemljiški strukturi je tudi razparceliranost posesti in oddaljenost zemljiških kosov od doma. Na področju katastrske občine Čentiba smo z anketiranjem ugotovili 6,4 parcel na gospodinjstvo, od tega 18 takšnih, ki so oddaljene več kot 1 km od doma.

Z ozirom na starostno strukturo ugotavljamo, da imajo največja posestva generacijska gospodinjstva, sledijo starajoča in mlada gospodinjstva. Precej zemlje je tudi v rokah ostarelih gospodinjstev, kar ni razveseljivo. Najmanjša posestva imajo zrela gospodinjstva.

Z ozirom na občevalni jezik imajo največ zemlje madžarsko govoreča gospodinjstva, sledijo gospodinjstva, ki občujejo v madžarskem in v slovenskem jeziku in na koncu gospodinjstva, ki se sporazumevajo v slovenskem jeziku. Vzroki so v avtohtonosti madžarskega prebivalstva in zaradi tega priseljeni Slovenci niso imeli možnosti pridobitve zemlje.

Ugotavljamo, da je tudi na področju katastrske občine Čentiba močno prisoten problem neugodne zemljiške strukture in kaže, da se v bližnji prihodnosti ne bo h~~h~~ premaknilo v pozitivni smeri prilagajanja posestne strukture, prej v negativni, saj je izključno kmečkih gospodinjstev malo, pa še ta so v glavnem ostarela.

Spremembe v lastništvu zemlje

Občina Lendava obsega 25616 ha površin, od tega odpade 23655 ha na rodovitna in 1961 ha na nerodovitna tla. Družbeni sektor zajema 33,05% celotne površine, 63,95% pa odpade na zasebni sektor.

Tako kot v drugih občinah, prihaja tudi v Lendavi do sprememb v lastništvu. Do tega prihaja zaradi različnih razlogov npr.:

- pomanjkanje delovne sile,
- ostarela delovna dila,
- migracije zaradi različnih vzrokov,
- pomanjkanje materialnih dobrin,
- modernizacija obdelovalnih postopkov (nabavljanje kmetijskih strojev).

Na podlagi anketiranja smo ugotovili, da v kraju Čentiba po letu 1970 ni prišlo do večjih sprememb v lastništvu zemlje.

Med zgoraj navedenimi vzroki je največkrat prišlo do sprememb zaradi pomanjkanja delovne sile, nato zaradi ostarele delovne sile in zaradi usmeritve kmetijske proizvodnje. Ostali vzroki, ki pa se pojavljajo v manjši meri so:

- prodajanje zemlje za gradnjo stanovanjskih hiš,
- smrt v hiši,
- darovanje sorodnikom,
- nemogoča uporaba mehanizacije,
- premajhna kmetija,
- oddaljenost parcel in
- migracije: le-te posredno vplivajo na spremembe v lastništvu zemlje zaradi tega, ker se selijo večinoma mladi ljudje, s tem pa prizmanjkuje delovne sile, kar pa smo navedli kot osnovni vzrok za prodajo zemlje.

Nekateri vzroki so med seboj vzročno povezani.

Glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev lahko ugotovimo, da največ zemlje vse skupine prodajo tujim ljudem, sledi darovanje, najemanje in dajanje v najem.

Od celotnega števila anketiranih je izvršilo spremembe v lastništvu 42 ljudi. Od tega jih je 12 iz skupine čisto nekmečkih, 11 iz mešano pretežno nekmečkih, 10 iz čisto kmečkih, 7 iz mešano enakovrednih in 2 iz mešano pretežno kmečke skupine.

Ugotovili smo, da se ljudje raje odločajo za dokončno prodajo zemlje kot pa za dajanje v najem. Za slednjo obliko sta se odločili le dve gospodinjstvi. Spremembe lastništva pa lahko ugotovimo še glede na zemljiške kategorije (njiva, vinograd, travnik, gozd in drugo).

Od vseh zemljiških kategorij največkrat prodajajo njive 58,82%, sledijo travniki 13,73% in druge zemljiške kategorije 1,96%.

Gozda ni prodal nihče.

Ugotavljamo lahko tudi katere kategorije so največ podarili oz. prodali sorodnikom, koliko se je prodali tujim ljudem, koliko so jo najeli in koliko so jo dali v najem.

1. Prodali oz. darovali članom družine oz. sorodnikom:

- 63,64% njiv,
- 18,18% vinogradov,
- 18,18% travnikov.

2. Prodali tujim ljudem:
  - 53,85% njiv,
  - 23,08% travnikov,
  - 19,23% vinogradov,
  - 3,85% zemljiških kategorij.
3. Najemanje:
  - 70% njiv,
  - 30% travnikov.
4. Dajanje v najem:
  - 50% njiv,
  - 50% travnikov.

Intenzivnost izrabe kmetijskih površin

V Čentibi je opazna ekstenzifikacija-zmanjšanje obdelave kmetijskih površin. In to predvsem zaradi vse večje industrializacije, katere posledica je odhajanje mlade kmečke sile. Na terenu nam je 87% anketirancev odgovorilo, da intenzivno obdelujejo vso zemljo. Nobena kmetija ni v celoti opuščena. Ta razlika je verjetno zato, ker na zapuščenih kmetijah nihče ne živi in niso bile vključene v našo anketo.

Glede na starostno strukturo smo ugotovili, da je najintenzivnejša izraba zemlje pri starajočih gospodinjstvih - ta so še najbolj navezana na zemljo, v nasprotju z mlajšimi, kjer se kaže tendenca v opuščanju obdelovalnih površin in iskanju zaslužka v nekmetijskih dejavnostih. Občuten padec v intenzivnosti obdelave je pri zrelih in ostarelih gospodinjstvih. Le-ti ne zmorejo več sami vsega dela in tako zemljišča ostanejo slabše obdelana.

Pri opredelitvi poklicne strukture smo ugotovili, da je največja intenzivnost obdelave v čistih nekmečkih in mešanih enakovrednih gospodinjstvih, kar je povezano s starostno strukturo in velikostjo posesti. Najmanjša intenzivnost izrabe kmetijskih površin je v mešanih pretežno nekmečkih gospodinjstvih, vendar je še vedno nad 50%.

Stopnja izkoriščenosti se spreminja tudi glede na velikost posesti. Najmanjša je v razredu od 1-2 ha, v razredu nad 5 ha, pa je 100%. To je povezano s stopnjo proizvodne usmerjenosti na največjih kmetijskih obratih.

Pri raziskovanju razlogov za spremembe intenzivnosti izrabe kmetijskih površin smo zabeležili več vzrokov. Najpomembnejša sta:

- ostarela kmečka delovna sila,
- pomanjkanje kmečke delovne sile.

Od drugih vzrokov sta pomembna še, opuščanje zemljišč zaradi nemogoče mehanizacije ter zaradi premajhnega posestva. Manj pogosta je sprememba v izrabi površin zaradi usmeritve kmetijske proizvodnje.

Problematika zemljiške razdrobljenosti

Zemljiška razdrobljenost je ena izmed pglavitnih slabosti zemljiške strukture in je še zlasti vpijoča v dobi mehanizacije in tehnizacije kmetovanja, ko je uporaba kmetijskih strojev marsikje onemogočena zaradi premajhnih parcel, neekonomična, ponekod pa tudi fizično otežkočena oziroma onemogočena.

Zemljiška razdrobljenost je bila v polpretekli dobi prisotna tudi v drugih evropskih deželah, tako na vzhodu, kot na zahodu, vendar so jo z agrarnimi reformami in komasacijami izkoreninili in dosegli funkcionalno urejenost zemljišč. Pri nas pa so razvojne poteze žal drugačne in vodijo v smer vse intenzivnejše zemljiške posestne razdrobljenosti. Posestva se še nadalje drobijo, stopnja podružabljanja kmetijskih zemljišč pa je hitra. Zakonski ukrepi v zvezi z zaščitnimi kmetijami pa niso pokazali za pretirano uspešne, ker je v praksi v zvezi z izvajanjem politike vrsta nejasnosti, pomanjkljivosti, pa tudi izigravanja. Vse večja intenzivnost drobljenja posesti pa vpliva tudi na težavno organizacijo kmetijske proizvodnje.

Vse manj časa se porabi samo za delo na zemlji, vse več časa pa gre na račun prevozov, kajti pogosto sestavlja posestvo več med seboj precej oddaljenih zemljiških kompleksov. Zato so najbolj oddaljeni kosi vse slabše obdelani in podvrženi načinu opuščanja.

Dejavnikov, ki vplivajo na zemljiško razdrobljenost je več in sicer:

- reliefne razmere,
- dedovalna politika,
- razni prostorski posegi,
- socialno preslajanje podeželja...

Vsak izmed zgoraj naštetih dejavnikov po svoje vpliva na zemljiško razdrobljenost.

Iz podatkov, dobljenih z anketiranjem lahko razberemo, da je v katastrski občini Čentiba povprečno 6,4 parcel na gospodinjstvo. Od tega jih je 1,8 na gospodinjstvo oddaljenih več kot 1 km od doma.

Iz največ parcel in sicer največ dvajsetih so sestavljene njive, iz največ petnajstih na gospodinjstvo so sestavljeni travniki. Sledijo vinogradi (6 na gospodinjstvo), gozd in sadovnjaki.

Povzetek

Na kratko lahko ocenimo posestno strukturo kot negativno, predvsem zaradi negativnih socialno posestnih razmer ter majhnih in razdrobljenih posestev.

Ugotavljamo, da imajo kmečka gospodinjstva v glavnem manjše kose zemlje, medtem, ko imajo največje kose gospodinjstva, ki se ne ukvarjajo prvenstveno s kmetijstvom. Tako je tudi tukaj, kot v celi Sloveniji, kmetijski prostor še vedno oblikovan v smislu načina kmetovanja polpretekle dobe, se pravi samooskrbnega in polikulturalnega pridelovanja, torej je močno razparcelirana. V kraju Šentiba po letu 1970 ni prišlo do večjih sprememb v lastništvu zemlje. Najpogostejši vzroki so:

- pomanjkanje delovne sile
- ostarela delovna sila
- migracije zaradi različnih vzrokov
- pomanjkanje materialnih dobrin
- modernizacije obdelovalnih postopkov.

Prva dva vzroka sta tudi najpomembnejša vzroka za ekstenzifikacijo obdelave kmetijskih površin. Največja intenzivnost izrabe je pri starajočih gospodinjstvih (glede na starostno strukturo) in pri čisto nekmečkih in mešanih enakovrednih gospodinjstvih (glede na poklicno strukturo). Glede na velikost posesti pa je največja intenzivnost obdelave v razredu nad 5 ha.

Zaradi razdrobljenosti zemlje je otežkočena racionalnejša izraba zemlje s sodobno mehanizacijo, negativno pa vpliva tudi na organizacijo kmetijske proizvodnje. Vse več časa se izgubi za prevoze na delo na zemlji. Za razdrobljenost je predvsem krivo socialno preslajanje podeželja in pa ogrsko dedno pravo v preteklosti.

OSSZEFOGLALÁS

Eöviden megjegyvezhetjük, hogy a birtokok strukturaja negativ a kicsi es felaprozodott parcellak miatt. Legnagyobb földarcellak- azoknak v gazdasagoknak a tulajdonaban van nak, ahol nem csak mezögazdasaggal foglalkoznak. A csupan parasz csaladoknak pedig kisebb, felaprozott földterületeik vannak. Csente hataraban a mezögazdasag fő jellegzetessege, hogy mint egist szloveniaban az hogy vönellato mezögazdasag van előterben, ezért nagy a szettagoltság.

Csenteben 1970 ota a földtulajdonosok köreiben nem lett nagyobb változas. A legfőbb ok erre a tenyre a következő:

- munkaerőhiány
- előregedett munkserő
- a vandorlasok különböző okokból
- a földművelés modernizalasa.

A föld fölaprozottsaga miatt nehezebb a racionalis, gazdasagos es gepestett gazdalkodas. Több idő szükséges arra, hogy a földműves eljussan a kisebb parcellaihoz.

A szettagoltság oka főleg a vidék szocialis retegezödese es a magyar öröklödési jog a multból.

Tabela št.1: Delež gospodinjstev brez zemlje z ozirom na starostno strukturo gospodinjstev

Mlodo	27	36,9%
Zrelo	12	41,4%
Generacijsko	3	10,0%
Starajoče	7	23,3%
Ostarelo	9	24,3%
Skupaj	58	29,6%

Tabela št.2: Delež gospodinjstev brez zemlje z ozirom na socioekonomske strukturo gospodinjstev

čisto kmečko	5	20,0%
mešano PK	1	20,9%
mešano E	-	
mešano PN	-	
čisto nekmečko	52	49,1%
Skupaj	58	29,6%

Tabela št.3: Povprečna velikost posesti z ozirom na socioekonomske strukturo gospodinjstev (v arih)

skupna posest obdel.zemlja vinogradi			
čisto kmečko	172,9	73,0	30,5
mešano PK	286,0	254,0	31,0
mešano E	204,3	128,3	30,7
mešano PN	112,0	76,8	24,3
čisto nekmečko	35,3	20,5	12,0
Skupaj	91,6	58,5	19,6

Tabela št.4: Delež gospodinjstev brez zemlje z ozirom na njihov občevalni jezik

madžarski	35	25,4%
slovensko-madžarski	14	35,9%
slovenski	9	47,4%
Skupaj	58	29,6%

Tabela št.5: Povprečna velikost posesti z ozirom na starostno strukturo gospodinjstev (v arih)

	skupna posest	obdelovalna zemlja	vinogradi
mlado	76,9	44,0	18,4
zrelo	44,8	27,5	10,5
generacijsko	189,4	136,8	32,1
starajoče	121,0	66,4	32,8
ostarelo	58,9	43,4	13,7
Skupaj	91,6	58,5	19,6

Tabela št.6: Povprečna velikost posesti z ozirom na občevalni jezik gospodinjstev (v arih)

	skupna posest	obdelovalna zemlja	vinogradi
madžarski	98,6	67,9	16,9
madžarski-slov.	90,8	50,7	35,8
slovenski	42,4	15,1	5,3
Skupaj	91,6	58,5	19,6

Tabela št.7: Stopnja intenzivnosti obdelave kmetijskih površin z ozirom na starostno strukturo gospodarstev

	int.se obdel. vse kmet.p.		le del se int.obdel.		obdel.se občasno		k.p.se opušč. najemu		zemlja v Skupaj	
mlažo	43	89,6	2	4,2	3	6,2	-	-	48	100,0
zrele	14	82,4	2	11,8	1	5,8	-	-	17	100,0
generacijsko	25	92,6	1	3,7	-	-	-	1 3,7	27	100,0
staraajoče	17	94,4	1	5,6	-	-	-	-	18	100,0
ostarelo	21	75,0	4	14,3	1	3,6	-	2 7,1	28	100,0
Skupaj	120	87,0	10	7,2	5	3,6	-	3 2,2	138	100,0

Tabela št.8: Stopnja intenzivnosti obdelave kmetijskih površin z ozirom na velikost posesti

	int.se obdeluje: vse kmet.p.		le del se obdelobčasno		obdel.se se opušč.		zemlja v najemu		Skupaj	
do 0,2 ha	19	90,5	-	2 9,5	-	-	-	-	21	100,0
0,2 - 0,5ha	31	91,2	2 5,9	1 2,9	-	-	-	-	34	100,0
0,5 - 1ha	19	95,0	1 5,0	-	-	-	-	-	20	100,0
1 - 2 ha	23	71,9	5 15,6	2 6,3	-	-	2 6,3	-	32	100,0
2 - 5 ha	20	87,0	2 8,7	-	-	-	1 4,3	-	23	100,0
nad 5 ha	8	100,0	-	-	-	-	-	-	8	100,0
Skupaj	120		10	5	-	3			138	100,0

Tabela št.9: Stopnja intenzivnosti obdelave kmetijskih površin
z ozirom na socioekonomske strukture gospodinjstev

	int. se obd. vse kmetij. površine	1e del je int. obdel.	obdel. se občasno	v cel. opušč.	zemlja v najemu	Skupaj
čisto kmečko	14 70,0	3 15,0	1 5,0	-	2 10,0	20 100,0
mešano PK	2 50,0	2 50,0	-	-	-	4 100,0
mešano E	29 93,5	2 6,5	-	-	-	31 100,0
mešano PN	25 86,3	1 3,4	2 6,9	-	1 3,4	29 100,0
čisto, nekm.	50 92,6	2 3,7	2 3,7	-	-	54 100,0
Skupaj	120 87,0	10 7,2	5 3,6	-	3 2,2	138 100,0

Tabela št.10: Absolutno maksimalno število parcel po posameznih
zemljiških kategorijah

	Skupno število	n-ad 1 km
njive	20	20
travniki	15	15
pašniki	-	-
sadovnjaki	2	2
vinegradi	6	6
gozd	3	2
drugo	2	-

Tabela št.11: Povprečno število parcel po posameznih zemljiških kategorijah s površino na velikost posesti

	do 0,2 ha		0,2-0,5 ha		0,5 - 1ha		1 - 2ha		nad 2 ha	
Njive	0,4	0,2	1,6	0,6	3,0	0,8	2,3	1,1	3,1	1,9
Travniki	0,0	-	0,1	0,1	0,7	0,4	0,6	0,3	2,2	1,2
Pašniki	-									
Sadovnjaki	0,1	0,0	0,2	0,0	0,6	0,1	0,3	0,1	0,4	0,0
Vinogradi	0,6	0,3	0,9	0,3	1,6	0,6	0,9	0,2	1,3	0,3
Gozd	0,0	-	0,1	0,1	0,4	0,2	0,3	0,0	0,5	0,1
Drugo	0,1	-	0,1	-						
Skupaj	14	0,6	3,0	1,1	6,2	2	4,5	1,7	7,4	3,5

Tabela št.13: Velikost posesti z ozirom na starostno strukturo gospodarstev

	do 0,2ha		0,2-0,5ha		0,5-1ha		1-2ha		2-5 ha		nad 5 ha		Skupaj	
Mlado	10	20,8 47,6	13	27,1 38,2	9	18,7 45,0	10	20,8 31,3	3	6,3 13,0	3	6,3 37,5	48	100%
Zrelo	2	11,8 9,5	3	47,1 23,5	3	17,6 15,0	2	11,8 6,2	1	5,9 4,3	1	5,9 12,5	17	100
Generac.	2	7,4 9,5	1	3,7 2,9	1	3,7 5,0	10	37,0 31,3	11	40,1 47,3	2	7,4 25,0	27	100
Starajoče	2	11,1 9,5	4	22,2 11,8	3	16,7 15,0	3	16,7 9,4	4	22,2 17,4	2	11,1 25,0	18	
Ostarelo	5	17,9 23,8	3	28,6 23,5	4	14,2 20,0	7	25,0 21,9	4	14,3 17,4	-		28	100 20,3
Skupaj	21	15,2 100	34	24,6 100	20	14,5 100	32	23,2 100	23	16,7 100	8	5,8 100	138	100

Tabula št.14: Velikost posesti z ozirom na socialnoekonomsko strukturo gospodarstev

	do 0,2 ha		0,2-0,5ha		0,5-1ha		1-2 ha		2-5 ha		nad 5ha		Skupaj	
čisto kmetško	4	20,0	4	20,0	2	10,0	5	25,0	3	15,0	2	10,0	20	14,5
mešano PK	-	-	-	-	-	-	-	-	4	100	-	-	4	2,9
mešano R	2	6,5	7	22,6	4	12,9	4	12,9	9	29,0	5	16,1	31	22,5
mešano PH	4	13,8	4	13,8	3	10,3	13	44,8	4	13,8	1	3,4	29	21,0
čisto nekmetško	11	20,4	19	35,2	11	20,4	10	18,5	3	5,6	-	-	54	39,1
Skupaj	21	15,2	34	24,6	20	14,5	32	23,2	23	16,7	8	5,8	138	100

Tabela št.15: Spremembe lastništva zemlje z ozirom na socialnoekonomske strukture
gospodinjstev

	prodaja oz. dar.šl. držine	prodaja tuj.ljudem	najemanje zemlje	dajanje v najem	Skupaj
čisto kmečko	2	16	1	1	10
mešano PK	-	2	-	-	2
mešano E	4	2	1	-	7
mešano PN	2	5	4	-	11
čisto nekmečko	4	5	2	1	12
Skupaj	12	20	8	2	42

Tabela št. 16: Spremembe lastništva zemlje z ozirom na zemljiške kategorije

	Njiva		Travnik		Vinograd		Gozd	Drugo		Skupaj	
Prodaja oz. darovanje članom družine oz. sorodnikom	7	63,6	2	18,2	2	18,2	-	-	11	100	
prodaja tujim ljudem	14	53,9	6	23,0	5	19,2	-	1	3,9	26	100
najemanje zemlje	7	70,0	3	30,0	-	-	-	-	10	100	
dajanje v najem	2	50,0	2	50,0	-	-	-	-	4	100	
Skupaj	30	58,8	13	25,5	7	13,7	-	1	2,0	51	100

Tabela št. 17: Vzroki za spremembe intenzivnosti obdelave zemlje

Usmeritev kmetijske proizvodnje	3	5,5%
Ostarela kmečka delovna sila	20	37
Pomanjkanje kmečke delovne sile	13	24
Nemogoča mehanizacija	5	9,3
Slaba zemlja	1	1,9
Neorganiziran odkup pridelkov	1	1,9
Velika oddaljenost parcel	2	3,7
Premajhna kmetija	6	11
Zaradi divjačine	1	1,9
Drugo	2	3,7
<hr/>		
Skupaj	54	100 %
<hr/>		

5. PROBLEMATIKA MEŠANIH DELAVSKO-KMEČKIH GOSPODINJSTEV - DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Referat pripravili: Kaš Mojca, SDEŠ Titovo Velenje
Piko Martina - Zvezna gimnazija za
Slovence v Celovcu,
Majerič Leon, SDEŠ Murska Sobota
Kernjak Franc, Zvezna gimnazija za
Slovence v Celovcu.

Splošne značilnosti

Sprememba družbene ureditve po drugi svetovni vojni je bila povod za modernizacijo gospodarstva. Z razvojem industrije v mestnih središčih je prišlo tudi do deagrariacije, kar je imelo zelo negativne posledice na vasi. Delovno najbolj aktivno prebivalstvo se je preseljevalo v mesta, ki so dobesedno "požirala" nekvalificirano delovno silo. V periferiji pa so ostajale agrarne površine neobdelane in neizkoriščene.

V drugi fazi povojnega razvoja smo začeli graditi industrijske objekte tudi izven industrijskih centrov, in to je bil tudi prvi korak pri zaustavitvi pretirane deagrariacije in izseljevanja v tujino. Z razpletanjem komunikacijskih mrež (predvsem cest) je prišlo do dnevnih migracij in do tesnejše povezave med kvasjo in mestom. Takšen razvoj je omogočil lastnikom zemlje, da so se kljub redni zaposlitvi še vedno ukvarjali z delom na zemlji in tako je vas poleg tradicionalne agrarne funkcije prevzelak tudi vlogo spalnega naselja za nekmečko delovno silo.

V naselju Čentiba smo anketirali približno 4/5 prebivalstva ali 196 gospodinjstev. Razdelili smo jih v več socioekonomskih grup:

- čisto kmečko (25)
- mešano pretežno kmečko (5)
- mešano enakovredno (31)
- mešano pretežno nekmečko (29)
- čisto nekmečko (106).

Zaposlovanje posameznih družinskih članov je bil glavni kriterij za klasifikacijo.

Leta 1971 je bil delež mešanih delavsko kmečkih gospodinjstev v Čentibi 20 - 25%. Ta odstotek se je v zadnjih 13 letih precej povečal, ker se je stopnja industrializacije povečala. Pojav mešanih delavsko kmečkih gospodinjstev je zato lahko pozitiven. Obravnavamo pa ga lahko tudi kot negativen pojav, ker zavira razvoj posodobitve in tržne usmeritve kmetij.

Za dvojno dejavnost je zelo pomemben ekonomski vzrok, saj imajo delavsko-kmečka gospodinjstva večji dohodek od delavskih, pa tudi od čistih kmečkih gospodinjstev.

Demografske značilnosti

V demografskih karakteristikah se odražajo elementi družbeno-ekonomskega razvoja in so dober pokazatelj ekonomske moči posameznih socioekonomskih grup.

Starostna struktura gospodinjstev v Čentibi kaže zaskrbljujoče značilnosti. Najbolj pereč problem je pri čistih kmečkih gospodinjstvih, saj je med njimi le 4% mladih družin. Če k temu prištejemo še 16% zrelih gospodinjstev in upoštevamo, da med njimi ni generacijskih gospodinjstev, lahko ugotovimo, da je v kategoriji perspektivnih gospodinjstev le 20% enot, medtem ko je v kategoriji neperspektivnih gospodinjstev kar 56% enot. Starostna struktura je mnogo ugodnejša v vseh treh mešanih tipih gospodinjstva, še zlasti pa pri nekmečkih gospodinjstvih, saj je pri teh kar 68,4% perspektivnih enot. Neperspektivnih

le 10,4% gospodinjstev. Na mešanih kmetijah skorajda ni ostarelih družin, zato pa v grupi mešanih pretežno kmečkih in mešanih enakovrednih ter mešanih pretežno nekmečkih družin prevladujejo generacijske družine. Zaskrbnjujoče staranje čistega kmečkega g prebivalstva je v veliki meri posledica doseljevanja mladega, za delo sposobnega prebivalstva, ki se zaposluje izven kmetijstva in se odloča za delo v Lendavi, ki je industrijsko središče lendavske občine. To pa je tudi vzrok, da je odsotna srednja generacija, kar ima za posledico majhno število otrok.

V Čentibi živita slovenska in madžarska narodnost, ki izkazujeta različno socioekonomsko strukturo gospodinjstev. Čistih kmečkih gospodinjstev je tako pri slovenski, kakor pri madžarski narodnosti 15%, medtem ko je v gospodinjstvih v katerih govorijo oba jezika 5% čistih kmečkih gospodinjstev. Tako majhen odstotek čistih kmečkih gospodinjstev je prav gotovo posledica ogrskega dednega prava, špp katerem je moral vsak otrok dobiti del zemlje. To pa je povzročilo veliko posestno razdrobljenost. Kmetije so pogosto tako majhne, da se obdelovanje ne izplača. Dejstvo, da je v Čentibi tudi pri slovenski narodnosti majhen odstotek čisto kmečkih gospodinjstev, je posledica tega, da madžarska narodnost živi na tem ozemlju avtohtono in da so se Slovenci sem priseljevali, vendar so zaradi pomanjkanja zemljišč za prodajo kupovali predvsem majhne parcele, ki pa so sčasoma postale premajhne in danes ne zadoščajo za preživljanje družin. Ker zemlja ne more prehraniti družin se vse večje število prebivalcev, tako slovenske kot madžarske narodnosti odloča za kmetovanje po delu. Tako je v Čentibi vse več mešanih kmečkih gospodinjstev in sicer pri madžarski narodnosti kar 37% (od tega mešana pretežno kmetijska 29%, mešana enakovredna 18,8% in mešana pretežno nekmečka 15,2%), medtem ko je mešanih gospodinjstev, v katerih govorijo oba jezika 30% (od tega mešano pretežno kmečka 15,4%). Pri slovenski narodnosti je

16% mešanih kmečkih gospodinjstev (od tega mešana enakovredna 5,3% in mešana pretežno nekmečka 10,5%). Čisto nekmečkih gospodinjstev v Čentibi je pri slovenski narodnosti 68,4%, pri madžarski narodnosti 48,6% in pri gospodinjstvih v katerih govorijo oba jezika 66,6%. Vzrok za to pa so že prej navedeni vzroki in bližina mesta Lendave, ki kot industrijsko središče zaposluje večino za delo sposobnega prebivalstva Čentibe.

Delovna sila na kmetiji

Z industrializacijo so se odprli v Sloveniji problemi preoblikovanja stare agrarne strukture.

V ospredju je funkcija mešanih delavske-kmečkih gospodinjstev, ki imajo gospodarja, vse ali del odraslih članov gospodinjstva zaposlene izven kmetijstva.

V naselju Čentiba je med anketiranimi gospodarji (moški stalno zaposlenih na kmetiji 24,7%), med gospodaricami (ženami 42,8%). Med nasledniki jih je 1,9%, ki delajo izključno na kmetiji in je pričakovati manjši delež čistih kmetov v naslednjih letih.

Slabe možnosti za pridobivanje dohodka iz kmetijstva:

- imajo premalo zemlje (povprečna velikost posestev 0,9ha),
  - razdrobljenost parcel,
  - nizke cene za pridelke,
  - iz finančnih razlogov nemogoč nakup umetnih gnojil,
- sili večino gospodarjev v redno zaposlitev izven kmetijstva.

Upoštevati je treba obremenjenost žene, ki ji preostane delo v gospodinjstvu, vzgoja otrok in velik delež pri obdelavi posestev. Dodatno pa nima možnosti za porodniški dopust.

Po drugi svetovni vojni se je demografska in poklicna struktura članov gospodinjstev s kmečkimi gospodarstvi močno preobrazila. Ravninska in prometno dobro povezana področja so spremenila demografsko in gospodarsko strukturo gospodinjstev. To se da dobro razbrati s podatkov, ki smo jih dobili iz anket. V razredih, kamor so vključeni starejši ljudje (nad 60 let) prevladuje stalno delo na kmetiji kot edini poklic. Pri mlajših ljudeh, predvsem pri moških, je opazno zmanjšanje čistih kmetov, ki dodatno služijo denar v izvenkmetijskih dejavnostih. Ženske pa še vedno v glavnem delajo na kmetiji. Občasno dela na kmetiji znatno več moške populacije. Pojav je najbolj pogost pri mladih ljudeh, ki se šolajo in pri ostarelih, kjer je delovna zmožnost precej zmanjšana. V teh dveh razredih je tudi največji delež tistih, ki sploh ne delajo na kmetiji (mladina, ker se šola, stari ljudje, ker so dela nezmožni).

Problematika nasledstva

Nasledstvo oz. prevzemništvo kmetij postaja v naši stvarnosti vse večji problem. Mnoge kmetije so brez zagotovljenega naslednika obsojene na propad. Tudi v primeru Čentibe se opazi, da je procentualno največ kmetij brez naslednika in sicer 36%. Največji delež (60%) je pri čistih kmetih in pri mešano pretežno kmečkih družinah. Glede na občevalni jezik kmetijstvo najbolj nazaduje pri slovensko govorečih, s 40% kmetijami brez nasledstva. Najboljše je stanje pri kmetih s slovensko madžarskim občevalnim jezikom. Z ozirom na starost je pri ostarelih gospodinjstvih število brez nasledstva največje in sicer 55,6%.

Družina na kmetiji je praviloma večgeneracijska. Če je gospodar starejši ima praviloma odrasle otroke, katerih eden je potencialni naslednik. Ta se intenzivneje vključuje v delo na kmetiji. To se opazi tudi v Čentibi, kjer je pri generacijskem prebivalstvu največ naslednikov, ki bodo kmetovali izključno ~~xxxxx~~ kot kmeti (7,4%).

Padanje deleža mladih kmetov velja tudi za Čentibo. Iz čisto kmečkih družin ni nobenega naslednika, ki bi prevzel kmetijo, kot čisti kmet. Zanimivo je, da pri mešano pretežno kmečkem prebivalstvu (3,2% družin misli kmetovati izključno kot kmetje. V naši sodobno razviti družbi je dobilo velik obseg tudi kmetovanje ob službi. Pri bodočih polkmetih je občevalni jezik povečini slovensko-madžarski - 32%.

V 35% primerov pa se o nasledstvu še ne razmišlja, ker je gospodar še mlad ali pa se naslednik še ni odločil.

Fovzetek

Poglavitni moment pri ustavitvi pretirane deagrarizacije in nastajanju delavsko-kmečkih gospodinjstev na vasi je bila modernizacija prometnega osrežja in industrijskih obratov. Kot pomemben dejavnik njihovega nastanka lahko navedemo ekonomski vzrok, saj imajo delavsko-kmečka gospodinjstva večji dohodek od delavskih in tudi od čistih kmetijskih gospodinjstev.

Čri čistih kmečkih gospodinjstvih je perspektivnih 20% enot, neperspektivnih pa 56%. Čisto π kmečkih gospodinjstev je 15% pri slovenski in madžarski skupnosti. Vzrok je ogrsko dedno pravo in priseljevanje Slovencev. Prevladujejo čisto nekmečka gospodinjstva (pri slovensko govorečih je 69%, pri madžarsko govorečih 47% in v oboje govorečih gospodinjstvih 66%). Vzrok je bližina Lendave, ki zaposluje večinoma za delo sposobnega prebivalstva Čentibe.

V ospredju je funkcija mešanih delavsko-kmečkih gospodarstev, ki inajo gospodarja, vse ali en del odraslih članov gospodinjstva zaposlene izven kmetijstva.

Upoštevati je treba obremenjenost žene, ki ji preostane delo v gospodinjstvu, vzgoja otrok in večino dela na posestvu.

Glavni problem pri nasledstvu je upadanje čistih kmetij zaradi pomanjkanja naslednikov.

Značilno je, da ima večina delavsko-kmečkih gospodinjstev zagotovljenega naslednika. V večini primerov bodo le-ti nadaljevali delo na kmetiji kot polkmetje. Precej je tudi takšnih kmetij, kjer je gospodar še mlad in problem nasledstva še ni prisoten.

OSSZEFOGLALÓ

Az uthalezat modernizálása és a gyorsabb iparosítás a közeli városban kisebitette a túlmerített deagrarizáció problémáját Csenteben. Az elmúlt évtizedben növekedett a munkás - paraszt háztartások száma a faluban, hiszen ezekben a háztartásokban nagyobb a jövedelem, mint a csupán munkás, vagy csak a paraszt családokban.

Csak szlovénul beszélnek az olyan háztartások 69%, amelyek nem foglalkoznak mezőgazdasággal.

A magyar nyelvet az ilyen háztartások 47% beszéli.

Ennek az oka Lendva közelsége, ahol még van aktív lakosság foglalkoztatására.

Jellemző hogy a munkás-paraszt családokban legtöbb esetben az örökösek folytatják a munkát a mezőgazdaságban, de emellett még üzemekben is dolgoznak. Ezért csökken a paraszt gazdaságok száma. Sok az olyan háztartás, ahol a gazda még fiatal és örökös, problémája még nem aktuális számára.

A női lakosság túlsúlyossága is jellemző Csenteben, hiszen a nőkre van a munkánagyobb része a földeken, szőlőben és etthen is.

Tabela št.1: Socioekonomska struktura gospodinjstev z osirom na njihovo starostno strukturo

	Mlado		Zrelo		Generac.		Starajoče		Ostarelo		Skupaj	
čisto na kmečko	1	4,0 1,3	4	16,0 13,8	-	6	24,0 24,0	14	56,0 36,8	25	100 12,8	
mešano PK	-	-	-	-	3	60,0 9,7	2	40,0 8,0	-	5	100 2,6	
mešano E	5	16,1 6,6	4	12,9 13,8	6	19,4 19,4	4	12,9 16,0	12	38,7 34,2	31	100 15,8
mešano PN	10	34,5 13,2	4	13,8 13,8	12	41,4 41,9	3	10,3 12,0	-	29	100 14,8	
čisto nekmečko	59	55,7 78,9	17	16,0 58,6	9	8,5 29,0	10	9,4 40,0	11	10,4 28,9	106	100 54,1
Skupaj	75	100 38,2	29	100 14,6	30	100 15,6	25	100 12,6	37	100 19,1	196	100

Tabela št.2: Socioekonomska struktura gospodinjstev z ozirom na občevalni jezik gospodinjstev

	madžarski		madž.-slovenski			slovenski		Skupaj
čisto kmečko	20	80,0 14,5	2	8,0 5,1	3	12,0 15,8	25	100,0 1 2,76
mešano pretežno kmečko	4	86,0 2,9	1	20,0 2,5	-	-	5	100,0 2,55
mešano enakovredno	26	83,9 18,8	4	12,9 10,3	1	5,8 5,3	31	100,0 15,82
mešano pretežno nekmečko	21	72,4 15,2	6	20,7 15,4	2	6,9 10,5	29	100,0 14,8
čisto nekmečko	67	63,2 48,6	26	24,5 66,6	13	12,3 68,4	106	100,0 54,08
Skupaj	138	70,4 100	39	19,9 100	19	9,7 100	196	100,0

Tabela št.4: Nasledstvo na kmetiji z ozirom na socialnoekonomsko strukturo gospodinjstev

	izključno kot kmet		kot polkmet		gospodar je še mlad in ne razm.		nasl.se še ni odložil		ne		Skupna	
čisto kmečko	-		3	15,0 8,6	1	5,0 5,6	4	20,0 12,9	12	60,0 24,0	20	100 14,5
mešano PK	-		1	25,0 2,8	-		1	25,8 3,2	2	50,8 4,0	4	100 2,9
mešano E	1	3,2 33,3	5	16,1 13,9	6	11,4 33,3	5	16,1 16,1	14	45,2 28,0	31	100 22,5
mešano PN	2	6,9 66,7	13	44,8 36,1	2	6,9 11,1	8	27,6 25,8	3	13,8 8,0	29	100 21,0
čisto nekmečko	-		14	25,9 38,9	9	16,7 50	13	24,1 41,9	18	33,3 36,0	54	100 39,1
Skupaj	3	2,2 100	36	26,1 100	18	13,0 100	31	22,5 100	50	36,2 100	138	100

Tabela št.5: Nasledstvo na kmetiji z ozirom na starostno strukturo gospodinjstev

	izključno kot kmet		kot polkmet		gospodar je še mlad, ne razm.o tem		nasled.se še ni odločil		ne		Skupno	
mlado	1	2,1 33,3	7	14,5 19,4	9	18,8 50	15	31,2 48,4	16	33,3 32,0	48	100 34,8
zrelo	-		5	29,4 13,9	2	11,8 11,1	4	23,5 12,9	6	35,3 12,0	17	100 12,3
generacijsko	2	7,4 66,7	11	40,7 30,6	6	22,2 33,3	3	11,1 9,7	5	18,6 10,0	27	100 19,6
starajoče	-		4	22,2 11,1	-		4	22,2 12,9	10	55,6 20,0	18	100 13,0
ostarelo	-		9	32,1 25	1	3,6 5,6	5	22,9 16,1	13	46,4 26,0	28	100 20,3
Skupaj	3	2,2 100	36	26,1 100	18	13,0 100	31	22,5 100	50	36,2 100	138	100

Tabela št.6: Nasledstvo na kmetiji z ozirom na občevalni jezik gospodinjstev

	izključno kot kmet	kot polkmet	gospod.je še mlad in ne razm.o tem	nasled.se še ni odločil	ne	Skupno
madžarski	1 1,0 33,3	26 25,2 72,2	12 11,7 66,7	24 23,3 77,4	40 38,8 80,0	103 100 74,8
slov.-madžarski	2 8,0 66,7	8 32,0 22,2	4 16,0 22,2	5 20,9 16,1	6 24,0 12,0	25 100 18,1
slovenski	-	2 20,0 5,6	2 20,0 11,1	2 20,0 6,5	4 40,0 8,0	10 100 7,2
Skupaj	3 2,2 100	36 25,1 100	18 13,0 100	31 22,5 100	50 36,2 100	138 100

6. PROBLEMATIKA DELAVSKO-KMEČKIH GOSPODINJSTEV - PROIZVODNA USMERJENOST

Referat pripravili:

1. Kmetijska mehanizacija - Lah Ivan, SNS Miloš Zidanšek, Maribor
2. Tržnost kmetijske proizvodnje - Feher Gabi, SOTPU PD, M.Sebota
Kert Janja, Zvezna gimn. za
Slovence, Celovec
3. Živinski fond - Golež Peter, SNS Miloš Zidanšek Maribor
4. Kooperacija s kmetijsko zadrugo - Golež Janez, SNS Miloš
Zidanšek, Maribor

Kmetijska mehanizacija

Mehaniziranost kmetijstva je zaradi razdrobljenosti posesti dokaj slaba. V večini primerov imajo gospodinjstva traktor in motokultivator. Motokultivator in kosilnica sta primerna za delo na strmih terenih, katerih tukaj ne primanjkuje. Tudi škropilnica je precej pogosta, saj imajo gospodinjstva v večini primerov tudi vinograde, prav tako tudi nekaj gozda, za kar pa potrebujejo tudi motorne žage.

Vidi se tudi začetek modernizacije kmetijstva, kar se izraža v grajenju silosov. Te novosti je v glavnem začela uvajati mladina oz. mlada gospodinjstva, saj imajo kar 66,7% vseh silosov v tem naselju. Silose imajo še generacijska gospodinjstva ter starajoča gospodinjstva. V splošnem pa so tudi z drugimi obdelovalnimi stroji najboljše opremljena mlada gospodinjstva. Sledijo ji generacijska gospodinjstva, tem pa zrela gospodinjstva. Po pričakovanju so najslabše opremljena s kmetijsko mehanizacijo ostarela gospodinjstva, saj živita v večini ena ali dve osebi, ki si takšnega stroja ne moreta nabaviti oziroma z njim ne znata ravnati.

Glede na socioekonomsko strukturo so najboljše opremljena mešana pretežno kmečka gospodinjstva. Sledijo še mešana enakovredna gospodinjstva, zatem mešano pretežno nekmečka gospodinjstva.

Na četrtem mestu so čista kmečka gospodinjstva. Najslabše so opremljena čista nekmečka gospodinjstva, kar je tudi razumljivo. To si lahko razlagamo tako, da mesečna gospodinjstva dobijo denar iz kmetijske dejavnosti in ta denar vlagajo v stroje in si s tem lajšajo delo na kmetiji.

Poglejmo še opremljenost kmetij z obdelovalnimi stroji glede na občevalni jezik. Po številu gospodinjstev opremljenih s stroji prednjačijo madžarska gospodinjstva, sledijo jim mešana in slovenska gospodinjstva. V odstotkih pa so na boljšem mešana, sledijo jim madžarska, na zadnje pa so slovenska gospodinjstva.

Zanimalo nas je tudi, kje dobijo gospodinjstva sredstva za mehanizacijo kmetije.

Čista kmečka gospodinjstva dobijo 75,1% sredstev iz kmetijskih dejavnosti, ostala sredstva pa še iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ter ikx iz nekmetijskih dejavnosti.

Mešana pretežno kmečka gospodinjstva dobijo največ sredstev iz kmetijskih dejavnosti - 60,0%, iz nekmetijskih dejavnosti pa 40,0%.

Mešana enakovredna gospodinjstva dobijo največ sredstev iz kmetijskih dejavnosti - 54,2%, iz dopolnilnih dejavnosti 8,3% in iz nekmetijskih dejavnosti 25,0%.

Mešana pretežno nekmečka gospodinjstva dobijo iz nekmetijskih dejavnosti 51,7%, iz kmetijskih dejavnosti pa 31,0% sredstev.

Čista nekmečka gospodinjstva dobijo največ sredstev iz nekmetijskih dejavnosti - 68,6%, iz kmetijskih dejavnosti pa 21,6%. Glede na občevalni jezik dobijo slovenska gospodinjstva po 37,5% sredstev iz kmetijskih in nekmetijskih dejavnosti, s krediti 12,5%.

Mešana gospodinjstva dobijo 48% sredstev iz kmetijske in nekmetijske dejavnosti. Ostala sredstva pa dobijo s pomočjo kreditov. Madžarska gospodinjstva dobijo 34% sredstev iz kmetijskih dejavnosti ter 48,8% sredstev iz nekmetijskih dejavnosti.

Tržnost kmetijskih proizvodov

Poseben problem v kmetijski proizvodnji predstavlja tržnost, oziroma proizvodnja kmetijskih pridelkov za prodajo. Ni še dolgo tega, ko so kmetje pridelovali pridelke izključno za osebno porabo. Družbeni razvoj, bogatejše tržišče in vedno večje potrebe prebivalstva pa so prisorale kmete, da del svojih pridelkov prodajo in si tako pridobivajo sredstva za nadaljno kmetovanje. Prevladujeta dve obliki prodajanja pridelkov na tržišču: preko kmetijskih zadrug in njihovih odkupnih postaj in v lastni režiji (privatno).

V naselju Čentiba pa večji del prebivalstva ne prodaja svojih pridelkov. V relaciji največ prodajajo mešana pretežno-kmečka gospodinjstva, saj samo 25% takih gospodinjstev ne prodaja ničesar. Najmanj prodajajo čista nekmečka gospodinjstva, to je 55,6%. Glede na starostno strukturo gospodinjstev pa prodajajo največ zrela gospodinjstva, to je 88,2%, najmanj pa ostarela gospodinjstva, to je 25%. Velike razlike v prodaji kmetijskih pridelkov pa nastopajo tudi glede na občevalni jezik gospodinjstev. Najmanj prodaja slovensko govoreče prebivalstvo s 40,0%, največ pa mešano govoreče z 68,0%. To pa lahko razumemo, če vemo, da je večina slovenskih gospodinjstev brez zemlje.

Z ozirom navvsa gospodinjstva je vrednost prodaje največja pri mešano - pretežno kmečkih gospodinjstvih (273.760 din), najmanjša pa pri čisto nekmečkih (16.617 din). Ker je pri kmečkih gospodinjstvih prodaja kmetijskih pridelkov edini vir dohodka, je kljub ostarelosti razumljiva še kar visoka stopnja tržnosti, a prodane količine so izredno majhne.

Pri čisto kmečkih gospodinjstvih je vrednost prodaje glede na aktivna gospodinjstva najmanjša (66.269 din), pri mešano-pretežno nekmečkih gospodinjstvih pa je vrednost največja (456.267 din). Iz tega lahko sklepamo, da je prodaja zelo nelogično razporejena. Čista kmečkag gospodinjstva, ki nimajo nobenih drugih dohodkov, kljub temu malo prodajajo in nimajo zadostnih sredstev za normalno preživljanje. To so pretežno ostarela gospodinjstva, ki nimajo naslednikov, ki bi bili vsaj polkmetje. Zato je čisto kmečkih gospodinjstev zmeraj manj. Mešano - pretežno nekmečka gospodinjstva pa dobijo vsak mesec svoj dohodek in lahko investirajo v kmetijo. Lahko si nabavijo stroje, s pomočjo katerih dosežejo večji pridelek na enako velikih površinah. Tudi mešano-pretežno kmečka gospodinjstva so zelo napredna, saj je 66,7% vrednosti prodaje med 100.000 in 200.000 din, ostalo pa nad 500.000 din. Glede na starostno strukturo pa največ prodajo generacijska gospodinjstva (171.336 din), najmanj pa ostarela (32.050 din). Če pogledamo, katere pridelke največ prodajajo, lahko ugotovimo, da se na splošno največ prodaja govejega mesa, oz. govedi, vina nato pa žitaric ter mleka.

Glede na socialno ekonomsko strukturo gospodinjstev se v čisto kmečkih gospodinjstvih od celotne vrednosti največ prodaja govejega mesa - 32,1%, žitaric - 22% in vina 13%; v mešanih pretežno kmečkih gospodinjstvih se proda 49,8% žitaric, 20,6% govejega mesa in 13,4% vina; v mešanih enakovrednih gospodinjstvih je na prvem mestu prodaja govejega mesa s 33,5%, sledi mleko z 12,9%, nato pa žitarice z 11,8%; v mešanih pretežno nekmečkih gospodinjstvih nas preseneča, da zavzame največji delež goveje meso, ki znaša kar 40,3%, nakar sledi vino s 27,9% ter svinjsko meso z 10,7%. V tem tipu gospodinjstev bi pričakovali povečan delež prodaja poljščin in grozdja, zaradi stalne zaposlitve članov gospodinjstva v nekmetijskih dejavnostih. V čisto nekmečkih gospodinjstvih prevladuje prodaja vina s 26% in grozdja z 22,8% ter žitaric s 15,7%. Ostali kmetijski pridelki zavzemajo manjši delež od celotne vrednosti prodaje. Ti so v vseh tipih gospodinjstev približno isti: jajca, krompir, industrijske rastline, sadje in zelenjava.

Ugotovljene vrednosti nedvoumno kažejo, da prevladuje primarna usmeritev v živinorejo, sekundarno usmeritev pa predstavljata vinogradništvo in poljedelstvo.

Živinski fond

Prekmurje je že od nekdaj poznano po živinorejski proizvodnji in razmeroma velikem fondu živine vseh kategorij. V naselju Čentiba se najpogosteje pojavljajo v letošnjem letu naslednje kategorije živine: govedo, prašiči, perutnina, manj pa zajci in ovce. Sploh pa ni pojava konjev, ker jih je zamenjala kmetijska mehanizacija. Z naše ankete smo zabeležili podatke iz letošnjega leta in podatke izpred desetih let, ki so jih anketiranci povedali po spominu in zato niso popolnoma natančni.

V naselju Čentiba smo ugotovili, da je od leta 1974 upadlo število krav, bikov in telet, povečalo pa se je število prašičev, zajcev in delno perutnine. Vse vrednosti smo izražali v GNŽ $\bar{x}$ (glava normalne živine), to je na enoto 500 kg teške krave, preračunanih vrednosti vseh drugih vrst živine. Ugotovili smo, da je največ živine bilo pred desetimi leti v generacijskih gospodinjstvih (5,0 GNŽ), v gospodinjstvih, kjer je bilo mešano pretežno kmečko prebivalstvo (9,0 GNŽ), ter v gospodinjstvih s slovensko-madžarsko govorečim prebivalcem (8,9 GNŽ). V letu 1984 pa je prav tako največ živine v istih kategorijah in sicer v gospodinjstvih z generacijsko strukturo (4,5 GNŽ), mešano-pretežno kmečkih gospodinjstvih (9,1 GNŽ), ter slovensko-madžarskih gospodinjstvih (7,3 GNŽ). Najmanjše število živine pa se pojavlja v letu 1974 v zrelih gospodinjstvih (1,3 GNŽ), v čistih nekmečkih gospodinjstvih (0,7 GNŽ) ter v slovensko govorečih gospodinjstvih (0,4 GNŽ). V letu 1984 pa se pojavlja najmanj živine v naslednjih $\bar{x}$ v strukturi razdeljenih gospodinjstvih: ostarela gospodinjstva (0,5 GNŽ), čista nekmečka gospodinjstva (0,4 GNŽ), ter v slovensko govorečih gospodinjstvih (0,4 GNŽ).

Primerjali smo tudi število (GNŽ7 na 1 ha obdelovalne zemlje po gospodinjstvih. Ugotovili smo naslednje primerjave, ki so zelo zanimive glede na strukturo prebivalstva. Največja obremenjenost se pojavlja pri mladih gospodinjstvih (3,25 GNŽ/ha), dočim je najmanjša obremenjenost v ostarelih gospodinjstvih (1,2 GNŽ/ha). Glede na socioekonomsko strukturo pa je največja obremenjenost v mešanih enakovrednih gospodinjstvih (4,1 GNŽ/ha), najmanjša pa v čistih nekmečkih gospodinjstvih (2,1 GNŽ/ha). Glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu je največja obremenjenost v slovensko-madžarski govorečih gospodinjstvih (6,9 GNŽ/ha), najmanjša obremenjenost pa je v madžarsko govorečih gospodinjstvih (2,5 GNŽ/ha).

Primerjalno smo ugotovili obremenjenost GNŽ na delovno moč, kjer je bilo ugotovljeno, da je največja obremenjenost v generacijskih, mešano enakovrednih, slovensko-madžarskih gospodinjstvih (4,4), najmanjša pa v čistih nekmečkih, zrelih in slovensko govorečih gospodinjstvih (1,5). Iz teh podatkov in izračunov smo nasplošno ugotovili, da se je število živine od leta 1974 do leta 1984 nekje povečalo, nekje pa zmanjšalo. Najbolj se je povečal živinski fond v naslednjih kategorijah:

- krave
- zajci
- prašiči.

Zmanjšal se je pri: - konjih,
- teletih,
- volih,
- perutnini.

Vzrokov za to je več. Našteli jih bomo samo nekaj, kateri so najbolj zastopani. To so:

- ostarelo prebivalstvo,
- razmah kmetijske mehanizacije,
- veliko mladega priseljenega prebivalstva.

Pojavlja se tudi delna specializacija v posameznih gospodinjstvih, ki pa je še v povojih in v veliki večini gospodinjstev imajo še vedno vsa po malo in za lastne potrebe.

Kooperacija s kmetijsko zadrugo

Rezultati ankete nam kažejo, da je v naselju Čentiba število kooperantov in nekooperantov kmetijske zadruge enako 69 : 69.

Po socioekonomskih skupinah:

- v čisto kmečkem gospodinjstvu prevladuje nekooperantski odnos
- 8 : 12,
- v mešanem - pretežno kmečkem gospodinjstvu prevladuje kooperantski odnos 3 : 1,
- v mešanem enakovrednem gospodinjstvu prevladuje kooperantski odnos 18 : 13,
- v mešanem - pretežno nekmečkem gospodinjstvu prevladuje kooperantski odnos 19 : 10,
- v čisto nekmečkem gospodinjstvu prevladuje nekooperantski odnos 21 : 33.

Iz tega lahko sklepamo, da čista kmečka in nekmečka gospodinjstva ne sodelujejo s zadrugo - njihovo sodelovanje se omejuje na kooperacije na področju vinogradništva.

Največ kooperantov je v skupini mešanih - enakovrednih gospodinjstvih - s zadrugo kooperirajo na vseh področjih. Najmočnejše je sodelovanje s zadrugo na področju vinogradništva (v vseh skupinah) - od skupno 139 kooperantov jih 53 sodeluje s zadrugo na tem področju.

Prodaja poljščin: najmanj je kooperantov v skupini čistih in pretežno kmečkih gospodinjstev, v ostalih skupinah je število kooperantov višje. Sodelovanju na področju mesne živinoreje je najhno v skupinah čistih in pretežno kmečkih gospodinjstev - ta način sodelovanja prevladuje v mešanih ter pretežno in čistih nekmečkih gospodinjstvih. Vzreja pitancev kot kooperantski odnos je slabo prisoten - 1 kooperant je iz čisto kmečkega gospodinjstva, ostalih 6 pa iz skupine mešanih in mešanih pretežno kmečkih gospodinjstev (3 : 3).

Oddaja mleka je prisotna v vseh kategorijah gospodinjstev, največ pa je kooperantov v mešanih in pretežno nekmečkih gospodinjstvih. V ostalih treh kategorijah pa je število kooperantov približno enako (3 : 2 : 3).

Prednosti in slabosti pri sodelovanju s kmetijsko zadrugo

Prednosti: kooperanti lahko hitro nabavijo umetna gnojila, škropiva in semena. To je značilno za vse kategorije gospodinjstev. Druga prednost je v tem, da imajo kooperanti zagotovljen odkup pridelkov - odkup je po mnenju kooperantov dokaj dobro organiziran.

Slabosti: največja in v bistvu edina slabost so niske in nestabilne odkupne cene.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je kmetijska zadruga pomemben dejavnik kmetijstva v naselju Čentiba - kmetje pa se ne odločajo za sodelovanje z zadrugo predvsem zaradi nizkih odkupnih cen, saj v prosti prodaji na tržišču dosegajo mnogo višje cene, kot so uradne odkupne cene. Zadrugi prodajajo predvsem tršne viške, ki jih niso uspeli plasirati na tržišču po višjih cenah.

Tudi razvojna politika kmetijske zadruge je nestimulativna za kmetijske proizvajalce, kajti zadruga je v monopolnem položaju, krediti za pospeševanje kmetijske proizvodnje so nizki in jih skoraj ni, zadruga kot takšna pa postavlja proizvajalce - nekooperante - pogosto v podrejen položaj, kar vsekakor ni pozitivno za nadaljni kmetijski razvoj.

Povzetek

Mehaniziranost kmetijstva je zaradi razdrobljenosti posesti dokaj slaba. Najslabše se opremljena s kmetijsko mehanizacijo ostarela gospodinjstva, najboljše pa mlada gospodinjstva. Pri nabavi mehanizacije si pomagajo čista kmečka gospodinjstva s dohodki iz kmetijstva, ostala pa tudi s dohodki iz nekmetijskih virov. Podoben problem v kmetijski proizvodnji predstavlja proizvodnja kmetijskih pridelkov za prodajo. Prevladujeta dve obliki prodajanja pridelkov na tržišču: preko odkupnih zadrug in privatno. Največ prodajajo generacijska gospodinjstva, v katerih je občevalni jezik madžarščina najmanj pa čista nekmečka in slovensko govoreča gospodinjstva.

V zadnjih desetih letih je upadlo število krav, bikov in telet, povečalo pa se je število prašičev, zajcev in perutnine. Vzroki za to so ostarele prebivalstvo, razmah kmetijske mehanizacije in velikega mladega priseljenkega prebivalstva. V naselju Čentiba je število kooperantov in nekooperantov z zadrugo enako. Največ kooperantov je v skupini mešanih - enakovrednih gospodinjstev - z zadrugo kooperirajo na vseh področjih. V vseh skupinah pa je prisoten kooperantski odnos pri vinogradništvu. Slabosti so v nizkih in nestabilnih odkupnih cenah, kar je eden od glavnih vzrokov za nekooperantski odnos kmetijske proizvodnje.

Osszefoglaló:

A mezőgazdaság gepesítése a parcellák tagoltsága miatt resz. Mezőgazdasági gépekkel gyengen vannak földszeralve az előregedett gazdaságokk, jobb a helyzet a fiatalabaknal. A mezőgazdasági terményeket két földvasarlas meden értékesítik a falusiak:

- termelőszövetkezeteken keresztül es
- egyenileg.

Az utolsó évoizedekben esett a szarvasmarha állomány száma, de növekedett a sertés, nyul es szárnyasállatok száma. Ennek okai:

- az előregedett lakosság,
- a mezőgazdasági gépek nagyobb igénybevétele es fiatalabb lakosek letelepedese a faluban, akik nem csak mezőgazdasággal foglalkoznak. Csenteben egyazik a tarsastermelők száma azokkal, akik nem működnek közre a termelőszövetkezettel. Legtöbb tarsastermelő a vegyes háztartásokban található. A háztartások mindegyik csoportja a szőlőfelvasarlas területen működik közre a termelőszövetkezettel. A falusiak rosszalják az alacsony es ingadozó felvasarlas arakat, es egyik legfőbb ek annak, hogy nincs meg több ilyen viszony Csenteben.

ŠK. Tabela št. 1: Nekateri pokazatelji kmetijske proizvodnje s osirom na socioekonomske strukture gospodinjstev

	Št. delov. moči na gospodinjstvo	Površ. obdel. zemlje na gospod. v ha	Povpreč. Št. GNŽ na gospod.	Površ. obdel. zemlje na del. moč v ha	Št. GNŽ na ha obdel. zemlje	Št. GNŽ za delovno moč
čisto kmečko	0,56	0,78	1,59	1,38	2,04	2,83
mešano pretežno kmečko	1,52	2,54	9,14	1,67	3,60	6,01
mešano enakovredno	1,18	1,28	5,29	1,08	4,12	4,46
mešano pretežno nekmečko	1,19	0,77	1,53	0,64	1,99	1,28
čisto nekmečko	0,33	0,21	0,42	0,63	2,03	1,28
Skupaj	0,65	0,59	1,73	0,91	2,92	2,65

Tabela št.2: Nekateri pokazatelji kmetijske proizvodnje z osirom na starostno strukturo gospodarstev

	Št.del. moči na gospo- dinjstvo	Površina obdel.zemlje na gospod. v ha	Povpreč.št. GNŽ na gospo- dinjstvo	Površina obdel.zemlje na del.moč v ha	Št.GNŽ na obdel. zemljo na ha	Št.GNŽ na delovno moč
mlado	0,57	0,44	1,40	0,77	3,19	2,47
zrelo	0,52	0,28	0,64	0,53	2,32	1,23
generacijsko	1,15	1,37	4,53	1,18	3,31	3,92
starajoče	0,85	0,66	2,37	0,78	3,57	2,78
ostarelo	0,37	0,43	0,54	1,15	1,23	1,42
Skupaj	0,65	0,59	1,73	0,91	2,92	2,65

Tabela št. 3: Nekateri pokazatelji kmetijske proizvodnje z osirom na občevalni jezik gospodinjstev

	Št.del. moči na gospo- dinjstvo	Površina obdel.zemlje na gospo- dinjstvo	Povprečno št. GNŽ na gospo- dinjstvo	Površina obdel.zemlje na del.moč v ha	Št.GNŽ na ha obdel. zemlje	Št.GNŽ na delovno moč
madžarsko	0,60	0,68	1,79	0,97	2,63	2,57
slov.-madžarsko	0,64	0,51	7,28	0,79	6,99	5,53
slovenske	0,35	0,15	0,45	0,43	6,71	2,64
Skupaj	0,65	0,59	1,73	0,91	2,92	2,63

Tabela št.4: Opremljenost kmetije s kmetijsko mehanizacijo z ozirom na socioekonomske strukture gospodinjstev

	Silos		moto- kultivator		traktor brez priklj.prik.		traktor s priklj.prik.		kosilnica		motorna žaga		škropil- nica	
Čisto kmečko	2	8,0	3	12,0	-	6	24,0	2	8,0	2	8,0	3	12,0	
Mešano PK	-		2	40,0	-	3	60,0	3	60,0	1	20,0	2	40,0	
Mešano E	3	9,6	8	25,8	2	6,4	15	48,4	12	38,7	14	45,2	7	22,6
Mešano FN	-		14	48,3	5	17,2	11	37,9	3	10,3	5	17,2	8	27,6
Čisto nekmečko	1	0,9	22	20,7	1	0,9	14	13,2	7	6,6	11	10,4	11	10,3
Skupaj	6	13,06	49	25,0	8	4,0	49	25,0	27	13,7	33	16,8	31	15,8

Tabela št. 5: Opremljenost kmetije s kmetijsko mehanizacijo z osirom na starostno strukturo gospodarstev

	silos		moto- kultiv.		t r a k t e r brez pr. s priklj.				kosil- nica		motorna šaga		škropil- nica	
Mlado	4	5,3	14	18,6	2	2,6	17	22,6	9	12,0	13	17,3	10	13,3
Zrelo	-		8	27,6	-		7	24,1	4	13,8	2	6,9	5	17,2
Generacijsko	1	3,3	21	70,0	5	16,6	13	43,3	9	30,0	11	36,6	10	33,3
Starajoče	1	4,0	3	12,0	1	4,0	7	28,0	3	12,0	4	16,0	3	12,0
Ostarelo	-		3	8,1	-		5	13,5	2	5,4	3	8,1	3	8,1
Skupaj	6	3,0	49	25,0	8	4,0	49	25,0	27	13,8	33	16,8	31	15,8

Tabela št.6: Opremljenost kmetije s kmetijsko mehanizacijo z ozirom na občevalni jezik
gospodinjstev

	silos		motokult.		t r a k t o r				kosiln.		mot.žaga		škropilnica	
					brez pr.	s priklj.								
madžarski	4	2,9	35	25,3	5	3,6	35	25,3	16	11,6	24	17,4	20	14,5
slovenski	-		1	2,5	-		1	2,5	3	7,7	2	5,1	3	7,7
madž.-slovenski	2	10,5	13	68,4	3	15,8	13	68,4	3	42,1	7	36,8	8	42,1
Skupaj	6	3,0	49	25,0	8	4,1	49	25,0	27	13,8	33	16,8	31	15,8

Tabela št. 7: Izvor sredstev za nakup kmetijske mehanizacije glede na socioekonomske strukturo gospodinjstev

	z doh. iz kmet. dej.		iz dopol. dej. na kmet. dej. (tov..)		iz nekm.		s pomoč. kred.		Drugo	Skupno		
čisto kmečko	9	75,1	1	8,3	1	8,3	-	1	8,3	12	100,0	
mešano PK	3	60,0	-	-	2	40,0	-	-	-	5	100,0	
mešano E	13	54,2	2	8,3	6	25,0	2	3,3	1	4,2	24	100,0
mešano FN	9	31,0	-	-	15	51,7	5	17,3	-	29	100,0	
čisto nekmečko	11	21,6	-	-	35	68,6	4	7,8	1	2,0	51	100,0
Skupno	45	37,2	3	2,5	59	48,7	11	9,1	3	2,5	121	100,0

Tabela št.8: Vrednost prodaje kmetijskih pridelkov z ozirom na socioekonomsko strukturo

	do 10.000	10000- 30000	30000- 50000	50000- 100000	100000- 200000	200000- 500000	nad 500000		
Čisto kmečko	3 23,0 33,3	4 30,8 23,5	1 7,7 11,1	1 7,7 5,5	2 15,4 12,5	1 7,7 25,0	1 7,7 11,1	13	100,0 15,9
Mešano pretežno kmečko	-	-	-	-	2 66,6 12,5	-	1 33,3 11,1	3	100,0 3,7
mešano enakovredno	3 14,3 33,3	2 9,6 11,8	3 14,3 33,3	4 19,0 22,2	4 19,5 25,0	2 19,5 75,0	2 9,6 22,2	21	100,0 25,6
Mešano pretežno nekmečko	-	2 9,6 11,8	4 19,0 44,4	6 28,6 33,3	5 23,8 31,2	-	4 19,0 44,4	21	100,0 25,6
Čisto nekmečko	3 12,5 33,3	9 37,5 52,9	1 4,2 11,1	7 29,2 38,3	3 12,5 18,8	-	1 4,2 11,1	24	100,0 29,3
Skupno	9 10,9 100	17 20,9 100	9 10,9 100	18 21,9 100	16 19,5 100	4 4,9 100	9 10,9 100	32	100,0

Tabela št.9: Vrednost prodaje kmetijskih pridelkov z ozirom na starostno strukturo gospodarstev (v din)

	do 10000		10000-30000		30000-50000		50000-100000		100000-200000		200000-500000		nad 500000			
Mlado	2	8,3 22,2	5	20,8 29,4	3	12,5 33,4	5	20,8 27,8	3	12,5 18,7	2	8,3 50	4	16,6 44,4	24	100,0 29,3
Zrelo	2	13,3 22,2	3	20,0 17,6	2	13,3 22,2	4	26,6 22,2	2	13,3 12,5	-	-	2	13,3 22,2	5	100 18,3
Generacij.	1	4,3 11,1	5	20,8 29,4	2	8,7 22,2	4	17,4 22,2	7	30,4 43,6	1	4,3 25	3	13,0 33,3	23	100 28,0
Starejše	3	23 33,3	-	-	2	15,4 22,2	3	23,0 16,7	4	30,8 25,0	1	7,7 25,0	-	-	13	100 15,9
Ostarelo	1	14,3 11,1	4	57,1 23,5	-	-	2	28,6 11,1	-	-	-	-	-	-	7	100 8,5
Skupno	9	10,9 100	17	20,9 100	9	11,0 100	18	24,4 100	16	19,5 100	4	4,9 100	9	10,9 100	82	100

Tabela št.11: Povprečna vrednost prodanih pridelkov glede na socioekonomske strukture gospodinjstev - v din (samo tržno usmerjena gospodinjstva)

	mleko	goveje meso	svinj. meso	ajca	krompir	žit- rice	idn. rast.	vino	sadje	zelenj.	grozdje
Čiste kmečko	31333	137500	40000	2200	11300	47500	-	16057	-	-	68200
Mešano pretežno kmečko	26666	135300	90700	-	11000	334105	50000	61466	-	-	-
Mešano enakovredno	47965	179375	49687	2000	57000	43781	34666	78416	-	10000	68250
Mešano pretežno nekmečko	35357	205000	65400	1600	13000	18642	12000	77181	138000	-	30600
Čiste nekmečko	52500	168000	21666	-	78500	27650	-	57375	28000	-	50250

Tabela št.12: Delež gospodinjstev, vključenih v tržne proizvodnjo glede na socioekonomske strukturo gospodinjstev

	Prodaja		Ne prodaja		Skupaj	
Čisto kmečko	13	65,0	7	35,0	20	100,0
Mešano pretežno kmečko	3	75,0	1	25,0	4	100,0
Mešano enakovredno	21	67,7	10	32,3	31	100,0
Mešano pretežno nekmečko	21	72,4	8	27,6	29	100,0
Čisto nekmečko	24	44,4	30	55,6	54	100,0
Skupaj	82	59,4	56	40,6	138	100,0

Tabela št.13: Delež gospodinjstev, vključenih v tržne proizvodnjo glede na starostno strukturo gospodinjstev

	Prodaja		Ne prodaja		Skupaj	
Mlado	24	50,0	24	50,0	48	100,0
Zrelo	15	88,2	2	11,8	17	100,0
Generacijsko	23	85,2	4	14,8	27	100,0
Starajoče	13	72,2	5	27,8	18	100,0
Ostarele	7	25,0	21	75,0	28	100,0
Skupaj	82	59,4	56	40,6	138	100,0

Tabela št.14: Delež gospodinjstev, vključenih v tržno proizvodnjo glede na občevalni jezik gospodinjstev

	Prodaja		Ne prodaja		Skupaj	
madžarsko	61	59,2	42	40,8	103	100,0
madžarsko-slovensko	17	68,0	8	32,0	25	100,0
slovensko	4	40,0	6	60,0	10	100,0
Skupaj	82	59,4	56	40,6	138	100,0

Tabela št.15: Skupna prodajna vrednost glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev - v din

	Skupna prod.vred.glede na trž.usm.gospod.	Sk.vred.prodaje glede na vsa gospodinjstva
Čisto kmečko	65269	34460
Mešano pretežno kmečko	456267	273760
Mešano enakovredno	193701	131217
Mešano pretežno nekmečko	144924	104945
Čisto nekmečko	73396	16618
Skupaj	136620	57158

Tabela št.16: Skupna prodajna vrednost glede na starostno strukturo gospodinjstev - v din

	Skup.prod.vred.glede na trž.usmerj.gospod.	Skup.vred.prodaje glede na vsa gospodinjstva
Mlado	168496	53919
Zrelo	147367	76224
Generacijsko	171336	131357
Starajoče	95777	49804
Ostarelo	32050	6064
Skupaj	136620	57158

Tabela št.17: Skupna prodajna vrednost glede na pogovorni jezik gospodinjstev - v din

	Skupna prodajna vred. glede na trž.usm.gosp.	Skupna vred.prodaja glede na vsa gospodinjstva
madžarski	126450	55895
madžarski-slov.	155912	67962
slovenski	61350	12916
Skupaj	136620	57158

Tabela št.18: Število glav normalne živine(GNŽ) na gospodinjstvo glede na:

	Starostno strukturo			Socioekonomska strukturo	
	1974	1984		1974	1984
mlado	2,267	1,401	čisto kmečko	3,694	1,594
zrelo	1,276	0,639	mešano pret. kmečko	8,960	9,140
generac.	5,934	4,532	mešano enakovr.	7,725	5,287
staraj.	2,280	2,368	mešano pret. nekmečko	2,625	1,527
ostarelo	2,351	0,536	čisto neka.	0,738	0,417

Občevalni jezik

	1974	1984
madžarsko	2,507	1,788
slovensko	0,410	0,454
slov.-madž.	8,863	7,281

**Tabela št.19: Število glav normalne živine (GNŽ) na gospodinjstvo
(samo za gospodinjstva z živino) glede na:**

Starostno strukturo			Socioekonomske strukturo		
st	1974	1984		1974	1984
mlado	5,863	2,444	čisto kmečko	5,131	2,638
zrelo	2,836	1,544	mešano pretežno kmečko	11,200	11,825
generac.	6,846	4,856	mešano enakovr.	9,579	5,464
starajoče	4,107	3,290	mešano pret.nekm.	3,045	1,840
ostarelo	3,479	0,826	čisto nekmečko	2,243	0,850

Občevalni jezik

	1974	1984
madžarsko	3,886	2,682
slovensko	2,001	1,967
slov.-madžarsko	16,840	5,764

Tabela št.20: Povprečna vrednost prodanih pridelkov glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev
- v din (skupno število gospodinjstev)

	mleko	goveje meso	sv. meso	jajca	krompir	žit- rice	ind. rast.	vino	sadje	zelenj.	grozdje
čisto kmečko 25	3760	11000	3200	352	1356	7600	-	4496	-	-	2728
mešano pret.kmečko 25	16000	54120	18140	-	2200	136240	10000	36880	-	-	-
meš.enakovr.31	17020	46290	1282	129	7354	15535	3354	15177	-	322	13209
meš.pret.neka.29	8534	42068	11275	55	896	4500	413	29275	4758	-	3165
čisto neka.106	1981	1584	613	-	1443	2608	-	4330	264	-	3792

Tabela št.21: Povprečna vrednost prodanih pridelkov glede na starostno strukturo gospodinjstev - v din
(samo xtržno usmerjena gospodinjstva)

Mlado	541909	274000	58666	1600	71050	25166	60000	50980	-	-	52814
Zrelo	62500	600000	29166	2266	11400	26928	-	38100	28000	-	75000
Generacijsko staro	34001	112942	48950	-	28250	9964	29000	91322	138000	10000	71775
ostarele	-	-	47500	3000	-	15675	-	17500	-	-	30000

Tabela št. 22: Povprečna vrednost prodanih pridelkov glede na starostno strukturo gospodinjstev
- v din (skupno število gospodinjstev)

	mleko	gov. meso	sv. meso	jajca	krompir	žit- rice	vino	zele- njava	sadije	grozdje	ind.rast.
Mlado	7948	21920	4693	21	3789	3020	6797	-	-	4929	800
Zrelo	2155	20689	3017	234	1179	6500	6568	-	965	7758	-
Generacijsko stare	12467	26353	9790	-	3766	33213	27396	333	4600	27396	386
ostarelo	5040	13360	2400	200	868	4680	14096	-	-	8788	400
	-	-	2567	81	-	847	959	-	-	1621	-

Tabela št.23: Povprečna vrednost prodanih kmetijskih pridelkov glede na pogovorni jezik v
gospodinjstvu - v din (samo tržno usmerjena gospodinjstva)

madžarsko	35743	157509	55946	2466	31211	50632	24000	67034	138000	10000	62800
slovensko	60000	-	-	-	-	25500	-	31200	-	-	37500
madž.-slov.	57700	281200	30250	1600	75500	29800	47000	58760	28000	-	29400

Tabela št.24: Povprečna vrednost prodanih pridelkov glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu - v din
(skupno število gospodinjstev)

	mleko	goveje meso	sv. meso	jajca	krompir	žit- rice	ind. rastl.	vidno	sadije	zelenj.	grozdje
madžarsko	5439	12555	2820	107	2035	9539	521	12629	1000	72	5915
slovensko	3067	-	-	-	-	653	-	1602	-	-	961
madž.-slov.	15184	74000	636	842	7947	7842	4947	15463	1473	-	6189

Tabela št.25: Delež posameznih pridelkov v celotni vrednosti prodaje glede na socioekonomsko
strukturo gospodinjstev (v %)

čisto kmečko	10,9	32,1	9,2	1,0	3,9	22,0	-	13,0	-	-	7,9
meš.pret.kmeč.	5,8	20,6	6,6	-	0,2	49,8	3,6	13,4	-	-	-
meš.enskovr.	12,9	33,5	9,7	0,1	5,6	11,8	2,5	11,5	-	2,4	10,0
meš.pret.nekm.	8,1	40,3	10,7	0,1	0,8	4,2	0,4	27,9	4,5	-	3,0
čisto knekm.	11,9	9,6	3,7	-	8,7	15,7	-	26,0	1,6	-	22,8

Tabela št.26: Delež posameznih pridelkov v celotni vrednosti prodaja glede na starostno strukturo gospodinjstev v %

	mleko	goveje meso	sv. meso	jajca	krompir	žita- rice	ind. rast.	vino	sadje	zelenj.	grozdje
Mlado	14,7	40,6	8,7	0,1	7,2	5,6	1,4	12,6	-	-	9,1
Zrelo	4,4	44,1	6,1	0,5	2,4	13,2	-	13,3	0,2	-	15,8
Generac.	9,4	20,6	7,4	-	2,8	25,3	2,9	20,8	3,5	0,2	7,1
Staro	10,1	27,0	4,8	0,4	1,7	9,3	0,8	28,3	-	-	17,6
Ostarelo	-	-	42,3	1,3	-	13,9	-	15,6	-	-	26,7

Tabela št.27: Delež posameznih pridelkov v celotni vrednosti prodaje glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu - v %

madžarsko	9,7	22,9	10,8	0,2	3,6	17,0	0,9	22,6	1,7	0,1	10,5
slovensko	48,9	-	-	-	-	10,4	-	25,4	-	-	15,3
madž.-slov.	10,8	53,4	4,5	0,1	5,7	5,6	3,5	11,0	1,0	-	4,4

Tabela št.27: Število GNŽ leta 1984 glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

	0 - 0,5		0,5 - 1		1 - 2		2 - 5		nad 5		Skupaj	
Čisto kmečko	17	68,0	2	8,0	1	4,0	2	8,0	3	12,0	25	100,0
mešano pret.kmešč.	1	20,0	1	20,0	-	-	1	20,0	2	40,0	5	100,0
meš.enakovr.	1	3,2	9	29,0	4	12,9	8	25,9	9	29,0	31	100,0
meš.pret.nekm.	5	17,3	7	24,1	7	24,1	7	24,1	3	10,4	29	100,0
čisto nekmečko	70	66,0	19	17,9	11	10,5	3	2,8	3	2,8	106	100,0
Skupaj	94	48,0	38	19,4	23	11,7	21	10,7	20	10,2	196	100,0

Tabela št.28: Število GNŽ leta 1974 glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

čisto kmečko	10	40,0	3	12,0	2	8,0	4	16,0	6	24,0	25	100,0
mešano pret.kmečko	1	20,0	1	20,0	-	-	2	40,0	1	20,0	5	100,0
meš.enakovr.	5	16,2	4	12,9	2	6,5	10	32,2	10	32,2	31	100,0
mešano pret.nekmečko	6	20,7	6	20,7	-	-	9	31,0	8	27,6	29	100,0
čisto nekm.	80	75,5	9	8,5	5	4,7	7	6,6	5	4,7	106	100,0
Skupaj	102	52,0	23	11,8	9	4,6	32	16,3	30	15,3	196	100,0

Tabela št.29: Število GNŽ leta 1984 glede na starostno strukturo gospodinjstev

	0 - 0,5		0,5 - 1		1 - 2		2 - 5		nad 5		Skupaj	
Mlado	41	54,7	14	18,7	7	9,3	9	12,0	4	5,3	75	100,0
Zrelo	17	58,6	8	27,7	2	6,9	1	3,4	1	3,4	29	100,0
Generac.	6	20,0	4	13,3	5	16,7	4	13,3	11	36,7	30	100,0
Starajoče	10	40,0	2	8,0	5	20,0	4	16,0	4	16,0	25	100,0
Ostarelo	20	54,1	10	27,0	4	10,8	3	8,1	-	-	37	100,0
Skupaj	94	48,0	38	19,4	23	11,7	21	10,7	20	10,2	196	100,0

Tabela št.30: Število GNŽ leta 1974 glede na starostno strukturo gospodinjstev

Mlado	49	65,4	7	9,3	4	5,3	6	8,0	9	12,0	75	100,0
Zrelo	16	55,3	7	24,1	1	3,4	1	3,4	4	13,8	29	100,0
Generac.	5	16,7	1	3,3	1	3,3	12	40,0	11	36,7	30	100,0
Starajoče	12	48,0	3	12,0	-	-	5	20,0	5	20,0	25	100,0
Ostarelo	20	54,1	5	13,5	3	8,1	8	21,6	1	2,7	37	100,0
Skupaj	102	52,0	23	11,8	9	4,6	32	16,3	30	15,3	196	100,0

Tabela št.31: Število GNŽ leta 1984 glede na pogovorni jezik gospodinjstev

	0 - 0,5		0,5 - 1		1 - 2		2 - 5		nad 5		Skupaj	
madžarski	56	40,6	32	23,2	18	13,0	18	13,0	14	10,2	138	100,0
madž.-slovenski	24	61,5	4	10,3	4	10,3	2	5,1	5	12,8	39	100,0
slovenski	14	73,6	2	10,5	1	5,3	1	5,3	1	5,3	19	100,0
Skupaj	94	48,0	38	19,4	23	11,7	21	10,7	20	10,2	196	100,0

Tabela št.32: Število GNŽ leta 1974 glede na pogovorni jezik gospodinjstev

madžarski	63	45,7	22	15,9	5	3,6	25	18,1	23	16,7	138	100,0
madž.-slovenski	25	64,1	1	2,6	3	7,6	4	10,3	6	15,4	39	100,0
slovenski	14	73,6	-		1	5,3	3	15,8	1	5,3	19	100,0
Skupaj	102	52,0	23	11,8	9	4,6	32	16,3	30	15,3	196	100,0

Tabela št.14: Delež kooperantov glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

	Je kooperant		Ni kooperant		Skupno	
Čisto kmečko	8	40,0 11,6	2	60,0 17,4	20	100,0 14,5
Mešano PK	3	75,8 4,4	1	25,0 1,5	4	100,0 2,9
Mešano E	18	58,1 26,1	13	41,9 18,8	31	100,0 22,5
Mešano PN	19	65,5 37,5	10	34,5 14,5	29	100,0 21,0
Čisto nekmečko	21	40,4 30,4	33	59,6 47,8	54	100,0 39,1
Skupno	69	50,0 100	69	50,0 100	138	100,0

Tabela št.15: Vrsta kooperantskih odnosov glede na socioekonomske strukture gospodinjstev

	Prodaja	Vzreja	Mesna	Prodaja	Vinograd-	Drugo	Skupno
	mleka	pitancev	živin.	Sadj.	ništvo		
	100	100	100	100	100	100	100
Čisto kmečko	3 20,0 12,5	1 6,7 14,2	-	-	4 26,6 13,3	6 40,0 11,3	15 100,0 10,8
Mešano PK	2 18,1 8,3	-	3 27,3 13,1	-	3 27,3 10,0	3 27,3 5,7	11 100,0 7,9
Mešano E	8 18,2 33,4	3 68	10 22,7 42,9	-	8 18,2 26,7	15 34,1 28,3	44 100,0 31,6
Mešano PN	8 20,5 33,3	3 7,7 42,9	7 18,0 30,4	-	8 20,5 26,7	13 33,3 24,5	39 100,0 28,1
Čisto nekmečko	3 10,0 12,5	-	3 10,0 23,1	-	7 23,3 23,3	16 53,4 30,2	30 100,0 21,6
Skupno	24 17,3 100	7 5,0 100	23 16,6 100	-	30 21,6 100	53 38,1 100	139 100,0

7. GRAVITACIJA, OSKRBA IN PREŽIVLJANJE POČITNIC

Referat pripravili: Bukovec Janez, SCTPU M.Sobota (4.Pd razred)
Kočnik Milan, SERS Maribor
Košuta Aleks, Znanstveni licej France Prešeren,
Trst

Zaposlitev

Zaposleni glede na kraj in delovno organizacijo

V lendavski občini je večina industrije skoncentrirana na območju mesta Lendave. Industrijske panoge pa so zelo različne: tekstilna, kovinska, kemična, obutvena, živilska in še druge panoge. Industrijska cona teh panog se razprostira med Petišovci in Lendavo. Obstajajo pa še različni industrijski obrati v drugih krajih kot so Turnišče, Črenšovci in Žižki.

Glavno industrijsko središče je Lendava, kjer je zaposlenih 251 delavcev, kar znaša 90% od vseh 279 zaposlenih iz naselja Čentiba. Tudi v samem naselju Čentiba je zaposlenih nekaj prebivalcev. Tu je zaposleno 12 ljudi kar znaša v odstotkih 4,3%. Razen teh dveh krajev se zaposlujejo še v Dolgi vasi 3 delavci, v Petišovcih 2 delavca, 2 tudi v Dolini, ter 1 v Genterovcih in Murski Soboti, ostali pa so zaposleni v drugih krajih.

Največ ljudi iz Čentibe je zaposlenih v Lendavi, v INA-Nafta Lendava (46 delavcev), kar znaša 16,5%, od vseh zaposlenih iz naselja Čentiba. Ta tovarna proizvaja forsaldehide, metanol in razne druge naftne derivate. Drugi taki večji organizaciji, ki zaposlujeta precej vaščanov, sta Elma in Gorenje - Varstroj. V prvi dela 35 (12,5%), v drugi pa 33 (11,3%) delavcev. Pri Mercator Univerzalu in Integralu, ki sta trgovsko - prevozní podjetji, je zaposlenih 27 ljudi (9,3%). V tovarni dežnikov in pletenin Indip je zaposlenih 19 ljudi (6,4%), relativno veliko je število zaposlenih pri privatnikih (13 ljudi oz. 7%). V primarni dejavnosti je poleg kmetov zaposlen 1 sam delavec, v sekundarni dejavnosti jih je 144, v terciarni pa 46, medtem ko jih je v kvartarni 11 ljudi.

Zaposleni glede na izobrazbo

V naselju Čentiba smo prišli do naslednjih zaključkov o izobrazbi zaposlenega prebivalstva.

Manj kot OŠ je končalo 8,3% zaposlenih, OŠ 36,9%, poklicno 32,3%, srednjo 9,7%, višjo in visoko šolo pa ima 2,8% zaposlenih.

Kot je razvidno iz naslednjih podatkov, ima največ zaposlenih osnovnošolsko in poklicno izobrazbo, relativno malo pa je ljudi z višjo in visokošolsko izobrazbo.

Dnevne migracije

V naselju Čentiba se dnevno vozi, oziroma hodi na delo 279 delavcev. Največ delavcev hodi na delo v Lendavo. Glavno prevozno sredstvo je avtobus, s katerim se vozi 44,1% delavcev na delo, s kolesom 20,8%, z osebnim avtomobilom pa se vozi nadaljnih 19,7% zaposlenih. Ostali pa se vozijo na delo z motornim kolesom (10%) oziroma hodijo peš (5,4%). Razen v Lendavo, hodijo še v Mursko Soboto, Dolgo vas, Petišovce in Dolino. Na karti je kot edino migracijsko središče prikazana Lendava, kajti to je največje industrijsko središče v občini. Le tu je zaposlenih kar 90% delavcev iz Čentibe. Zelo majhno je število dnevnih migrantov v druge kraje Prekmurja.

Šolanje

V naselju Čentiba se trenutno šola 113 učencev, dijakov in študentov. Osnovno šolo obiskuje v Lendavi 60 učencev, v Čentibi 18, ter v Dolini 2 učenca. Torej obiskuje osnovno šolo skupaj 80 učencev. Poklicno šolo obiskuje 12 dijakov, in sicer 4 v Lendavi, 3 v Murski Soboti, 2 v Radencih, ter po 1 v Mariboru, Velenju in Rakičanu. Srednjo šolo obiskuje 7 dijakov v Lendavi, 4 v Murski Soboti, 2 v Mariboru, ter 1 v Rušah in Rakičanu. Na višjo šolo hodi le 1 študent v Mariboru.

Predšolski otroci pa hodijo v vrtec v Čentibo in Lendavo. V kraj šolanja se vozijo otroci največ z avtobusom (66 učencev), 18 jih hodi peš, 13 s kolesom, 7 se jih vozi z osebnim avtomobilom. V dijaškem domu prebiva 8 dijakov, 2 v Murski Soboti, 2 v Mariboru, 1 v Velenju in Rušah. Največ dijakov obiskuje šolo v Lendavi, srednjo šolo pa v Lendavi in Murski Soboti.

Vrsta in kraj nakupa

Prebivalstvo Čentibe mora na nakupe ven iz svojega naselja, saj v naselju ni trgovin. Zato velika večina hodi po nakupih v Lendavo. Hrano si nabavlja kar 90,7% gospodinjstev v Lendavi. Izven Lendave si kupujejo hrano večinoma le tisti, ki imajo tam tudi delovna mesta. Obleko in obutev si nabavljajo tudi večinoma v Lendavi (86,0% gospodinjstev), nekateri pa hodijo v Mursko Soboto (6,6% gospodinjstev) ter v Čakovec (3,7%). 3,7% jih oskrbuje v drugih krajih izven Prekmurja. Pohištvo si tudi kupujejo pretežno v Lendavi in to kar 86,5% gospodinjstev. Kmetijske stroje si nabavljajo v Lendavi (87,1%), v Murski Soboti (4,8%), v Rakičanu (0,8%) ter v ostalih krajih izven Prekmurja (5% gospodinjstev). Glede obrtnih uslug prebivalstvo Čentibe spet množično gravitira v Lendavo, saj sem gravitira kar 96,2% gospodinjstev. K veterinarju se tudi večina odpelje v Lendavo. Teh je kar 97,7%. K zdravniku pa se odpravljajo 92,2% gospodinjstev v Lendavo, 3,4% pa v Mursko Soboto.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da je Lendava glavni in skoraj edini oskrbni center, saj prebivalstvo gravitira na ta bližnji občinski center pri zadovoljevanju vseh vrst potreb v več kot 85% primerih pri vseh kategorijah oskrbe.

Preživljanje počitnic

Večina gospodinjstev iz Čentibe ne hodi na počitnice. Počitnic se udeležijo le nekmečka gospodinjstva, mešano-pretežno nekmečka ter mešano enakovredna gospodinjstva. Pri pretežno kmečkih

gospodinjstvih, pa se udeležijo počitnic le otroci. Pri kmečkih gospodinjstvih se 95,8% ne udeleži počitnic, 4,2% pa pošilja na počitnice otroke. Pri pretežno kmečkih pa jih že 40,0% pošilja otroke na počitnice. Nekatera mešana enakovredna gospodinjstva pa se podajajo tudi na počitnice. Teh je 10,7%, 14,3% pa pošilja otroke na počitnice. 75% pa jih ostaja še vedno doma. Največ pa je nekmečkih in pretežno nekmečkih gospodinjstev. Pri teh pa naraste število gospodinjstev, ki izkoriščajo počitnice za počitek. Pri pretežno nekmečkih gospodinjstvih v 36,6% primerih hodi na počitnice vsa družina. 13,4% jih pošilja otroke, 50,0% pa še vedno ne hodi na počitnice. Pri nekmečkih gospodinjstvih, katerih je kar 54% jih 51,9% ne izkoristi počitnic za kako potovanje, 8,5% gospodinjstev pošiljajo otroke, pri ostalih 39,6% pa hodijo vsi na počitnice.

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da v manj kot 1/3 gospodinjstev hodijo na počitnice vsi člani, v 10,4% primerih hodijo na počitnice le otroci, kar pri 60,6% pa ne hodi na počitnice nihče.

Povzetek

V lendavski občini je večina industrije skoncentrirana na območju mesta Lendava. V Lendavi je zaposlenih 90% vseh delavcev iz naselja Čentiba. Zaposleni so v naslednjih delovnih organizacijah: Gorenje-Varstroj, INA.Nafta Lendava, Elma in drugih. Iz podatkov je razvidno, da ima največ zaposlenih OŠ in poklicno izobrazbo, relativno malo pa je ljudi z višjo in visoko izobrazbo. Na delo se vozijo večinoma z avtobusom in kolesom. V naselju Čentiba se trenutno šola 133 učencev, dijakov in študentov. V kraj šolanja se prevažajo z avtobusom ali so v dijaških oz. študentskih domovih. Največ dijakov obiskuje OŠ in tudi srednjo šolo v Lendavi. Ker leži Čentiba v neposredni bližini Lendave in v naselju ni nobene trgovine, se prebivalstvo skoraj z vsemi stvarmi oskrbuje v Lendavi, ostali preskrbni centri so precej nepomembni.

Ugotovili smo tudi, da pri 66,6% gospodinjtstvih nihče ne hodi na počitnice, pri 10,4% gospodinjtstev hodijo na počitnice le otroci, samo pri 29% pa hodijo vsi na počitnice.

Osszefoglalás

A lendvai községben az ipar nagy része Lendva város területén van központosítva. Csente falu munkásainak 90% Lendván van munkaviszonyban. A következő munkaszervezetekben vannak elhelyezkedve: Gorenje-Varstroj, INA-Nafta Lendava, Elma s a többi. Az adatokból látható, hogy a munkások nagy része elemi-iskolai képzettséggel rendelkezik és csak kevesnek van egyetemi képzettsége.

Munkahelyükre naggyobbreszt autobusszal és kerekparral járnak. Csenteben pállanatnyilag 113 tanuló, diák és egyetemi hallgató van. Iskolázatási helyükre autobusszal utaznak, vagy a diákokthokban és egyetemi kollegiumokban tartozkodnak. A tanulók nagy része elemi - és közepiskolába jár.

Mivel Csente Lendva közvetlen közeleiben terül el, és a faluban nincsen vásárlási helyiség, a lakosság legnagyobbreszt Lendván vásárol, ezért a többi vásárlási központok alig ervényesülnek, Azt is megállapítottuk, hogy a faluban a háztartások 66,6% aból senki sem jár szünidőre, 10,4%-anal csak a gyerekek járnak szünidőre és csak 29% - os részt foglalnak el azok a háztartások, ahonnet az egész család jár szünidőre.

Tabela št.1: Zaposleni glede na delovno organizacijo in kraj zaposlitve

Delovna organizacija	Kraj zaposlitve					Dolga Sk.
	Lendava	Čentiba	N.Sobota	Petiš.	Dolina Genter. vas	
INA	46					46
Gorenje-Varstroj	33					33
Elma	35					35
Indip	18					18
Integral	9					9
Konstruktor	13					13
Mercator-Universal	17			1		18
Osnovna š.	2	1			1	4
Opekarna						5
Lek	2					2
Gidos	1					1
Lj.banka	2					2
ABC Pomurka			10			10
VVZ	3				1	4
Zdravst.dom	1					1
Tem.sodišče	1					1
Intes	2					2
Dinos	1					1
Gozdno gosp.	1					1
SŠKPEU	1					1
Agrotehnika	1					1
zasebne stor.	6	8				14

Tabela št.2: Prebivalstvo glede na kraj zaposlitve in izobrazbo

Kraj zaposlitve	I z o b r a z b a					Skupaj
	manj kot OŠ	OŠ	poklicna	srednja	višja, visoka	
Lendava	23	93	83	46	6	251
M.Sobota				1		1
Dolga vas		2		1		3
Petišovci		1	1			2
Čentiba		2	6	3	1	12
Neznano		5		1	1	7
Dolina				2		2
Genterovci				1		1
Skupaj	23	103	90	55	8	279

Tabela št. 3: Kraj zaposlitve glede na način prihoda na delo

Kraj zaposlitve	Način prihoda na delo					Skupaj
	peš	kolo	motor.kolo	avtobus	os.avto	
Lendava	-	53	28	117	53	251
M.Sobota	-	1	-	-	-	1
Dolga vas	-	1	-	1	1	3
Čentiba	11	1	-	-	-	12
Petišovci	1	1	-	-	-	12
Dolina	1	1	-	-	-	2
Genterovci	-	-	-	-	1	1
Meznano	2	-	-	5	-	7
Skupaj	15	58	28	123	55	279

Tabela št.4: Vrsta šole in kraj šolanja

Vrsta šole	K r a j									Skupaj
	Čentiba	Lendava	M.Sobota	Maribor	T.Velenje	Buše	Rakičan	Dolina	Radenci	
osnovna	18	60	-	-	-	-	-	2	-	80
poklicna	-	4	3	1	1	-	1	-	2	12
srednja	-	7	4	2	-	1	1	-	-	15
višja	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
vrtec	3	2	-	-	-	-	-	-	-	5
Skupaj	21	73	7	4	1	1	2	2	2	115

Tabela št.5:Način prihoda v šolo(vrtec) glede na kraj šolanja(vrtec)

peš	15	2	-	-	-	-	-	1	-	18
kolo	5	7	-	-	-	-	-	1	-	13
motor.kolo	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
osebni avto	-	7	-	-	-	-	-	-	-	7
avtobus	-	57	5	2	-	2	2	-	-	68
dijaški dom	-	-	2	2	1	1	-	-	-	8
Skupaj	21	73	7	4	1	1	2	2	-	113

Tabela št.6: Vrsta in kraj nakupa

Vrsta nakupa	Lendava		M.Sobota		Čakovec		ost.kraji izv.Prekm.		Dolina		Petišov.		Čentiba		Rakičan	
	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%	K	%
Hrana	195	90,7	6	2,8	6	2,8	3	1,4	3	1,4	2	0,8	-	-	-	-
obleka, obutev	185	86,0	14	6,6	8	3,7	8	3,7	-	-	-	-	-	-	-	-
pohištvo, gospod.cpr.	136	86,5	17	7,9	10	4,6	2	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-
kmet.str.	107	87,1	6	4,8	2	1,7	7	5,6	-	-	-	-	-	-	1	0,8
obrtne usl.	172	96,2	2	1,1	1	0,9	-	-	-	-	1	0,9	1	0,9	-	-
veterinar	132	97,7	2	1,6	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zdravnik	191	92,2	7	3,4	2	1,0	-	-	-	-	-	-	X	1	0,4	-
	1168		54		30		20		3		3		1		2	

Tabela št.7: Preživljanje počitnic posameznih gospodinjstev glede na socio-ekonomsko strukturo

Preživlj. počitnic	čisto kmečka gospod.	mešana pretežno kmečka	mešana enakovredna gospodinjstva	mešana pret. nekmečka gospodinjstva	čisto nekmečka gospod.	Skupaj
Vsi	-	-	3 10,7	11 36,6	42 39,6	56 29,0
samo otroci	1 4,2	2 4,0	4 14,3	4 13,4	9 8,5	20 10,4
nihče	23 95,8	3 6,0	21 75,0	15 50,0	55 51,9	117 60,6
	24 100	5 100	28 100	30 100	106 100	193 100,0

8. FUNKCIONALNO IN FIZIONOMSKO SPREMINJANJE NASELJA ČENTIBA

Referat pripravili: Čuk Anamarija, SDŠ Srečko Kosovela Sežana
Gyoha Valerija, SŠKPEU Lendava
Ščap Robert, SŠKPEU Lendava

Do podatkov smo prišli na podlagi anketiranih gospodinjstev. Anketirali smo 196 gospodinjstev, v katerih živi 664 prebivalcev. Naš cilj je bil ugotoviti kvaliteto stavbnega fonda, opremljenost gospodinjstev in probleme v naselju. Podatke smo tudi grafično prikazali.

1. Stanje stavbnega fonda

Starost hiš smo razdelili na 5 stopenj:

- do I. svetovne vojne
- 1914 - 1945
- 1946 - 1960
- 1961 - 1970
- po letu 1970

a) Starost stanovanjskih hiš glede na socio-ekonomsko strukturo gospodinjstev

Po letu 1970 je bilo zgrajenih največ hiš čisto nekmečkih gospodinjstev, nekaj manj hiš je mešanih, mešano pretežno nekmečkih in mešano pretežno kmečkih gospodinjstev. Največ hiš kmečkih gospodinjstev je bilo zgrajenih v obdobju 1914 - 1945 in pred I. svetovno vojno, novejših pa je nekaj manj. Očitno je, da čiste agrarne dejavnosti ne omogočajo večjih investicij za izboljšanje življenjskih pogojev. Hiše mešanih gospodinjstev so bile zgrajene predvsem v obdobjih 1945 - 1960, 1914 - 1945 in 1961 - 1970. Zgrajenih pred I. svetovno vojno in po letu 1970 pa je manj.

Iz podatkov je razvidno, da prevladujejo nekmečka in mešana gospodinjstva, manj je kmečkih in mešano pretežno nekmečkih, najmanj pa mešano pretežno kmečkih.

b) Starost stanovanjskih hiš glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu

V naselju Čentiba je največ hiš madžarskih gospodinjstev, 138 (70,4%) od 196 anketiranih. V vseh obdobjih jih je bilo zgrajenih približno enako, najmanj pred I. svetovno vojno. Največ hiš madžarsko - slovenskih gospodinjstev je bilo zgrajeno po letu 1970, v obdobju 1961 - 1970 in 1946 - 1960, najmanj pa pred I. svetovno vojno, najverjetneje zato, ker je bilo narodnostno mešanih zakonov tedaj veliko manj. Hiše slovenskih gospodinjstev, ki jih je najmanj, le 19, so bile zgrajene predvsem po letu 1970, v letih 1946 - 1960 in 1914 - 1945. To je mlado in zrelo prebivalstvo, ki se je priselilo v Čentibo, v službo pa hodijo še vedno v Lendavo.

c) Stanje gospodarskega poslopja (strukturna primerjava glede na starost gospodinjstev)

Razdelitev:

- staro in se še uporablja
- staro in se ne uporablja več
- adaptirano
- predelano v druge namene
- ni pojava.

Prebivalstvo glede na starost pa smo razdelili na: mlado, zrelo, generacijsko, starsajoče in ostarelo.

V Čentibi je največ starih gospodarskih poslopij, ki se še uporabljajo. Pri mladem zrelem in ostarelem prebivalstvu pa je mnogo takih, ki gospodarskega poslopja nimajo. Mnogo gospodarskih poslopij je adaptiranih, najhen del jih je predelano v druge namene. 5,6% gospodarskih poslopij je opuščeni, predvsem pri zrelem, generacijskem in ostarelem prebivalstvu, kar posredno

kaže na upadanje agrarne dejavnosti.

d) Stanje gospodarskih poslopij glede na socio-ekonomske značilnosti gospodinjstev

Razdelitev prebivalstva glede na socio-ekonomske značilnosti:

- čisto kmečko
- mešano pretežno kmečko
- mešano pretežno nekmečko
- čisto nekmečko.

Večina gospodarskih poslopij glede na socio-ekonomske značilnosti gospodinjstva je starih in se še uporabljajo. Pri mešanem pretežno kmečkem prebivalstvu³⁰ gospodarska poslopja stara in se še vedno uporabljajo. Pri čisto kmečkem in čisto nekmečkem več kot polovica nima gospodarskih poslopij. Pri mešanem in pretežno nekmečkem prebivalstvu je največ adaptacij in nekaj gospodarskih poslopij je predelano v druge namene. Največ opuščenih gospodarskih poslopij je pri čisto nekmečkem prebivalstvu, nekaj je tudi pri mešanem in čisto kmečkem.

E) Vrsta adaptacije

Vrsta adaptacije glede na starostno strukturo gospodinjstev (pri mladem, zrelem, generacijskem, starajočem in ostarelem prebivalstvu)

Za prenovljene hiše so vštete tiste, ki so imele kakršno koli dozidavo, nadzidavo, notranjo predelavo ali celotno predelavo. 51% vseh stavb ni bilo adaptirano, največ pri mladem prebivalstvu, ker je njihov stavbni fond ~~xx~~ novejšega datuma in pri ostarelem prebivalstvu. Dozidave so pri prebivalcih vseh starosti, največ pa pri mladem, generacijskem in starajočem. Nadzidav je zelo malo. le pri 1% vseh stavb, predvsem pri mladem in nekaj tudi pri generacijskem. Število notranjih predelav je pri vseh starostnih stopnjah približno enako. Celotno predelavo hiš smo opazili le pri ^{2,4%} vseh anketiranih gospodinjstev.

Vrsta adaptacije glede na socio-ekonomsko strukturo gospodinjstev (pri čisto kmečkem, mešano pretežno kmečkem, mešanem, mešano pretežno nekmečkem in čisto nekmečkem prebivalstvu):

Tudi tukaj smo opazili, da največ stavb, približno polovica, ni bilo adaptirano. Največ notranjih predelav je bilo pri mešanem in mešano pretežno nekmečkem prebivalstvu, dozidave smo opazili pri vseh prebivalcih, največ pri mešanem pretežno kmečkem prebivalstvu. Nadzidav in celotnih predelav je bilo relativno malo.

2. Opremljenost gospodinjstev

a) Opremljenost gospodinjstev glede na starost (v točkah)

Kvaliteta opremljenosti gospodinjstev, ki smo jo ocenjevali na osnovi točkovanja elementov kot so: vodovod, električna napeljava, pralni stroj, avtomobil in podobno. Število točk:

- 40 in več (stopnja najvišje opremljenosti)

- 35 - 39

- 30 - 34

- 25 - 29

- 20 - 24

- pod 20 (stopnja najnižje opremljenosti).

Gospodinjstva so različno opremljena glede na njihovo starost. Pri ostarelem prebivalstvu je opremljenost gospodinjstev najslabša, 62,2% ostarelih gospodinjstev je ocenjenih pod 20 točk. Tudi pri zrelem, generacijskem in starajočem prebivalstvu je nekaj gospodinjstev ocenjenih pod 20 točk, vendar prevladujejo gospodinjstva, ki so ocenjena na 40 ali več točk, največ takih gospodinjstev je pri mladem prebivalstvu, ki je adaptirano tudi več hiš ali pa celo zgradilo nove.

b) Opremljenost gospodinjstev glede na socio-ekonomsko strukturo 76% čisto kmečkih gospodinjstev je opremljenih najslabše, pod 20 točk. Opremljenost se izboljšuje, ko gremo proti nekmečkemu prebivalstvu. Najboljše so opremljena mešana pretežno kmečka in mešano pretežno nekmečka gospodinjstva. Takoj za njimi sledijo

čisto nakmečka in mešana gospodinjstva.

c) Opremljenost gospodinjstev glede na pogovorni jezik
Glede na pogovorni jezik v družini se opremljenost gospodinjstev bistveno ne razlikuje, vendar so madžarsko-slovenska gospodinjstva opremljena najboljše. Pri slovenskih gospodinjstvih je pa opremljenost največkrat ocenjena pod 20 točk (pri 31,6% gospodinjstev).

d) Opremljenost gospodinjstev in oskrba z vodo
Iz grafikonov je razvidno, da ima tekočo vodo v hiši 77,6% anketiranih gospodinjstev. Zanimivo je, da ima stranišče v hiši le nekaj več kot polovica gospodinjstev (55,6%). Električno napeljavo in radio ima velika večina gospodinjstev, medtem ko je kopalnic, hladilnika, zamrzovalnih skrinj in pralnih strojev nekaj manj. 82,6% gospodinjstev ima televizijo, večinoma jih je ČB, motorno kolo in avtomobil pa ima manj kot polovica anketiranih gospodinjstev.

e) Oskrba z vodo
51,4% vseh gospodinjstev se oskrbuje z vodo iz javnega vodovoda, 23,5% iz vodnjaka, 21,4% jih ima lastni vodovod, 10,2% gospodinjstev pa ima studenčnico.

3. Problemi v naselju

Največji problem v naselju Čentiba je odsotnost telefona, pa tudi trgovine. Skoraj polovica hiš nima vodovoda, nemalo cest ni asfaltiranih, manjka tudi ulična razsvetljava in kanalizacija. Avtobusne zveze so zelo slabe, kar krajanom kljub bližini Lendave povzroča težave.

4. Prostorska diferenciacija naselja

Glede na že opisane socialnogeografske elemente je nasdje, čeprav majhno, notranje dokaj različno. Že na prvi pogled po demografskih karakteristikah in stavbnem fondu izstopa starejši del naselja, staro jedro vasi in Čentibske gorice. Ostali deli naselja so bili prej in mnogo bolj izpostavljeni vplivom urbanizacije. Tudi v nacionalni strukturi se prostorsko pojavljajo nekatere razlike. V gospodinjstvih Čentibe in njenih zaselkov nedvomno prevladuje madžarski pogovorni jezik in sicer zlasti v starem delu naselja ter v vseh zaselkih razen Zataka, kjer so v večini slovensko in madžarsko-slovensko govoreča gospodinjstva. Slovensko govoreča gospodinjstva najdemo tudi v novem naselju, Orešju in tudi v Goricah, vendar je madžarsko-slovenskih gospodinjstev več.

Gospodinjstva so v veliki meri k čisto nekmečka, zlasti skoraj celo novo naselje, pa Orešje, južni in JV del Goric, zaselka Tjuške in Zatak, nekaj jih je tudi v starem vaškem jedru. V starem delu naselja je veliko mešanih enakovrednih gospodinjstev, enako v smeri proti Dolini. Čisto kmečka gospodinjstva izrazito prevladujejo le v SV delu Goric, manj jih je v starem delu naselja, v Zataku in Orešju. Starejša gospodinjstva najdemo v starem delu naselja in v Goricah, medtem ko v zaselkih Orešje, Tjuške, v Zataku ter v smeri proti Dolini in Lendavi prevladujejo mlajša gospodinjstva. Večinoma so ta mlajša gospodinjstva, predvsem v novem naselju, Zataku, Orešju in proti Dolini tudi najbolj opremljena. Opremljenost je slaba predvsem v Tjuških in v SV delu Goric, staro vaško jedro je opremljeno precej različno, pojavljajo se vse kategorije. Razumljivo, da so najnovejše hiše v novem naselju; razen tega jih je veliko v Goricah, Orešju in tudi v starem delu naselja. Hiše v Zataku, Orešju, v smeri proti Dolini ter v Goricah so zgrajene večinoma po II. svetovni vojni. Najstarejše še izpred I. svetovne vojne so redkejše, nanje naletimo v Orešju, Tjuških, na severu Goric

in v starem delu naselja. Precej hiš je tudi opuščenih in sicer v starem delu vasi, na območju Zakovega Vratu, nekaj tudi v smeri proti Dolini; medtem ko je v smeri proti Lendavi in Dolini precej novogradnje. Precejšnje je tudi število vikendov in kleti v S delu Goric, v območju Zakovega Vratu in proti Dolini, katerih lastniki niso samo vaščani Čentibe, ampak tudi prebivalci okoliških naselij, Lendavčani in Mešimurci.

Povzetek

Rezultati anketiranja 196 gospodinjstev v Čentibi kažejo na to, da v naselju prevladujejo predvsem čisto nekmečka gospodinjstva in mešana delavska kmečka gospodinjstva. Gospodarska poslopja so v glavnem stara, a jih še uporabljajo. Ugotovili smo, da je opremljenost gospodinjstev razmeroma neugodna. Izboljšala se je predvsem oskrba s tekočo vodo, saj so vpeljali javni vodovod. Več kot polovica gospodinjstev je še slabo opremljenih, predvsem pri ostarelih gospodinjstvih. Krajanje občutijo pomanjkanje telefona, avtobusnih povezav, trgovine, kanalizacije in boljših cest. Naselje je glede na demografsko strukturo prebivalstva in stavbni fond notranje zdiferencirano. Glede na funkcijske in fizionomske značilnosti smo v naselju staro vaško jedro in gorice ločili od ostalih predelov, ki so pod močnejšim vplivom urbanizacije.

Összefoglaló

Csenteben 196 háztartást értünk fel anketek segítségével. Az anketeket feldolgozva megállapítottuk, hogy a faluban többnyire olyan háztartások vannak, amelyekben egyáltalán nem foglalkoznak mezőgazdasággal. Sok a kevert munkás-paraszt háztartás is. A gazdasági épületek jobbara elevültek, de meg használják őket. Megállapítottuk, hogy a háztartások kedvezően vannak felszerelve. Megnevekedett az olyan házak száma, amelyekben vízcsap van, hiszen bevezettek a falusi vízvezeteket is. Ennek ellenére a háztartásoknak több mint fele rosszabban van felszerelve, különösen jellemző ez az előregedett háztartásokra.

A falusiak hiányolják a telefont, az üzleteket, a jobb autobusz összeköttetéseket. A szennyvíz elfolyása sem rendezett, hiányolják a kanalizációt és a jobb utakat is.

A helység, a lakosság összetételét és az épületeket nézve differenciált, különböző.

A régi falusi központ és a hegyoldal különbözik a helység többi részétől, amely az urbanizáció nagyobb hatása alatt van.

Tabela št.1: Starost hiše glede na pogovorni jezik v družini

Starost hiše	mađž.		slov.		oboji		Skupaj	
pred I.sv.v.	11	8,0	3	15,8	1	2,6	15	7,7
1914-1945	34	24,6	4	21,1	5	12,8	43	21,9
1946-1960	34	24,6	5	26,3	9	23,1	48	24,5
1961-1970	30	21,7	-		8	20,5	38	19,4
po 1970	29	21,0	7	36,8	16	41,0	52	26,5
Skupaj	138	100	19	100	39	100	196	100

Tabela št.2: Starost hiše glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev

pred I.sv.v.	7	28,0	-	2	6,5	2	6,9	4	3,8	15	7,7	
1914-1945	12	48,0	3	60	7	22,6	8	27,6	13	12,3	43	21,9
1946-1960	4	16,0	1	20	11	35,5	8	27,6	24	22,6	48	24,5
1961-1970	1	4,0	-	9	29,0	8	27,6	20	18,9	38	19,4	
po 1970	1	4,0	1	20	2	6,5	3	10,3	45	42,5	52	26,5
Skupaj	25	100	5	100	31	100	29	100	106	100	196	100

Tabela št.3: Starost hiše glede na starostno strukturo gospodinjstev

Starost hiše	mlado		zrelo		generac.		staraj.		ostarelo		Skupaj	
pred I.sv.v.	1	1,3	2	6,9	3	10,0	4	16,0	5	13,5	15	7,7
1914-1945	9	12,0	3	10,3	3	10,3	14	37,8	14	56,0	43	21,9
1946-1960	7	9,3	10	34,5	9	30,0	6	24,0	16	43,2	48	24,5
1961-1970	20	26,7	8	27,6	8	26,7	-	-	2	5,4	38	19,4
po 1970	38	50,7	6	20,7	7	23,3	1	4,0	-	-	52	26,5
Skupaj	75	100	29	100	30	100	25	100	37	100	196	100

Tabela št.4: Vrsta adaptacije stanovanjskega poslopja glede na socioekonomsko strukturo gospodinjstev (večje skupno število gospodinjstev je zaradi tega, ker je pri enem gospodinjstvu možnih več adaptacij)

Vrsta adaptacije	čisto kmečko		mešano pret.km.		mešano meš.pret. nekmeč.		čisto nekm.		Skupaj			
dozidava	5	20,0	4	66,7	11	32,3	13	36,1	18	16,5	51	24,3
nadzidava	-	-	-	-	1	2,9	2	5,5	1	0,9	4	1,9
notr.predel.	3	12,0	1	16,7	7	20,6	12	33,3	18	16,5	41	19,5
cel.predel.	2	8,0	-	-	1	2,9	-	-	2	1,8	5	2,4
niso adapt.	15	60,0	1	16,7	14	41,2	9	25,0	70	64,2	109	51,9
Skupaj	25	100,0	6	100	34	100	36	100	109	100	210	100

Tabela št.5: Vrsta adaptacije stanovnj.poslopja glede na star. strukturo gospodinjstev

Vrsta adaptacije	mlado		zrelo		generac.		staraj.		ostarelo		Skupaj	
dozidava	16	19,5	6	20,7	11	31,4	11	40,7	7	18,9	51	24,3
nadzidava	2	2,4	-	-	1	2,9	1	3,7	-	-	4	1,9
notr.pred.	14	17,1	6	20,7	8	22,9	7	25,9	6	16,2	41	19,5
cel.predel.	1	1,2	-	-	1	2,9	1	3,7	2	5,4	5	2,4
niso adapt.	49	59,8	17	58,6	14	40,0	7	25,9	22	59,5	109	51,9
Skupaj	82	100	29	100	35	100	27	100	37	100	210	100

Tabela št.6: Stanje gospodarskega posloplja glede na socio-ekonomsko strukturo gospodinjstev

Stanje	čisto kmečko		meš. pret.k. mešano		meš. pret.neka.		čisto nek-meš.		Skupaj			
staro in se še uporablja	10	40,0	5	100	17	54,8	14	48,3	20	18,9	66	33,7
staro in se ne uporablja več	1	4,0	-		1	3,2	1	3,4	8	7,5	11	5,6
adaptirano	1	4,0	-		7	22,6	8	27,6	10	9,4	26	13,3
predelano za druge namene		-	-		1	3,2	1	3,4	2	1,9	4	2,0
ni pojava	13	52,0	-		5	16,1	5	17,2	66	62,3	89	45,4
Skupaj	25	100	5	100	31	100	29	100	106	100	196	100

Tabela št.7: Opremljenost gospodinjstev (št.točk) glede na starostno strukturo

Število točk	mlado		zrelo		generac.staraj.		ostarelo		Skupaj			
0 - 19	0	-	7	24,1	3	10,0	7	28,0	23	62,2	40	20,4
20 - 24	6	8,0	1	3,4	1	3,3	1	4,0	3	8,1	12	6,1
25 - 29	3	4,0	2	6,9	1	3,3	8	32,0	6	16,2	20	10,2
30 - 34	6	8,0	6	20,7	4	13,3	3	12,0	4	10,8	23	11,7
35 - 39	19	25,3	3	10,3	8	26,7	2	8,0	1	2,7	33	16,8
40 in več	41	54,7	10	34,5	13	43,3	4	16,0	-		68	34,7
Skupaj	75	100	29	100	30	100	25	100	37	100	196	100

Tabela št.8: Opremljenost gospodinjstev (št.točk) glede na socioekonomske strukturo

Število točk	čisto kmečko	mešano pret.km.	mešano mešano	mešano pret.nekm.	čisto nekmečko	Skupaj
0 - 19	19 76,0	1 20,0	2 6,5	2 6,9	16 15,1	40 20,4
20 - 24	-	-	3 9,7	1 3,4	8 7,5	12 6,1
25 - 29	3 12,0	-	10 32,3	4 13,8	3 2,8	20 10,2
30 - 34	2 8,0	-	6 19,4	1 3,4	14 13,2	23 11,7
35 - 39	-	1 20,0	4 12,9	7 24,1	21 19,8	33 16,8
40 in več	1 4,0	3 60,0	6 19,4	14 48,3	44 41,5	68 34,7
Skupaj	25 100	5 100	31 100	29 100	106 100	196 100

Tabela št.9: Opremljenost gospodinjstev (št. točk) glede na pogovorni jezik v družini

Število točk	madžarske	slovensko oboje	Skupaj	
0 - 19	29 21,0	6 31,6	5 12,8	40 20,4
20 - 24	10 7,2	1 5,3	1 2,6	12 6,1
25 - 29	17 12,3	2 10,5	1 2,6	20 10,2
30 - 34	15 10,9	3 15,8	5 12,8	23 11,7
35 - 39	24 17,4	1 5,3	8 20,5	33 16,8
40 in več	43 31,2	6 31,6	19 48,7	68 34,7
Skupaj	138 100	19 100	39 100	196 100

Tabela št.10: Oskrba gospodinjstev v Čentibi z vodo (nekatera gospodinjstva se oskrbujejo z vodo na dva aliveč načinov)

<u>Vir</u>	<u>Št.gospodinjstev % (osnova 196 gosp.)</u>	
javni vodovod	100	51,0
vodnjak (talna voda)	46	23,5
lastni vodovod	42	21,4
studenčnica	20	10,2
ni vode v bližini (do 200 m)	1	0,5

Tabela št.11: Najpogostejši problemi v naselju oziroma kaj v naselju najbolj pogrešajo (št.gospodinjstev, ki je izpostavilo določen problem)

<u>Št.gospod.</u>	<u>mlado</u>	<u>zrelo</u>	<u>gener.</u>	<u>staraj.</u>	<u>ostar.</u>	<u>Skupaj</u>
telefon - 53	25	5	18	3	2	53
trgovina-45	19	2	9	5	10	45
neurejene ceste - 33	12	4	7	6	4	33
vodovod-27	11	6	2	4	4	27
kanalizac.-18	9	1	6	2	-	18
ulična razsv.-12	7	-	5	-	-	12
slabe avt.zv.-7	2	2	-	-	3	7
športni obj.-2	2	-	-	-	-	2
zdravnik-2	1	-	-	-	1	2
slaba inform.-2	1	1	-	-	-	2
pomanjk.denarja v KS - 2	-	1	-	-	1	2
knjižnica-2	1	-	-	1	-	2

Tabela št.12: Opremljenost gospodinjstva v Čentibi

	Število gospodinjstev, ki ima	delež	(osnova je 195 gospod.)
Tekoča voda v hiši	152	77,6	
Stranišče v hiši	109	55,6	
El.napeljava	191	97,4	
Kopalnica	137	69,9	
Radio	184	93,9	
Hladilnik	162	82,7	
Zarzovalnik	150	76,5	
Pralni stroj	145	74,0	
Televizor (ČB)	18	60,2	
Televizor - barvni	44	22,4	
Motorno kolo	84	42,9	
Avtomobil	77	39,3	

8. FUNKCIONIRANJE DVOJEZIČNOSTI

Referat sestavili: Aleksander Hrovatin, Znanstveni licej
France Prešeren, Trst

Janez Meselič, SŠKPEU Lendava

Andrej Truden, Medicinska fakult., Ljubljana

V nekaterih nfaseljih murkosoboške in lednavske občine živijo skupaj Madžari in Slovenci.

Čentiba je narodnostno mešano naselje Slovencev in Madžarov. Prevladuje madžarska narodnost, ki šteje 71,4% prebivalstva. Pri anketiranju se je izkazalo, da je v vasi 443 prebivalcev v madžarskih, 52 slovenskih in 164 v mešanih gospodinjstvih. Pripadnikom madžarske narodnosti je zagotovljena popolna enakopravnost. Omogočena jim je svobodna uporaba materinega jezika, zagotovljen jim je lasten načrtni kulturni in razvoj in ustanavljanje kulturnih društev. Pripadniki madžarske narodnosti imajo možnost enakopravnega uveljavljanja na vseh področjih. Pri našem delu nismo nikjer naleteli na težave v medsebojnih odnosih med Slovenci in Madžari.

Zelo pomembna je težnja k funkcionalni dvojezičnosti. Vsi prebivalci naj bi enakovredno obvladali in uporabljali oba jezika. Dvojezičnost je dvostrana, saj oba jezika ne obvladajo samo Madžari, ampak tudi pripadniki večinskega naroda.

Šolstvo

Šolstvo je temelj in najpomembnejša sestavina dvojezičnega sistema na narodnostno mešanem področju. Pripadnikom madžarske narodnosti je po zakonu zagotovljeno izobraževanje v obeh jezikih. Leta 1959 je bil uveden dvojezični pouk v osnovni šoli. Pobudo za tak sistem izobraževanja je dala SR Slovenija, občine in druge ustanove. Veliko oviro so predstavljale napake, ki so izhajale iz tukajšnjega neustreznega šolstva. Glavni problem je bil v tem, da je včasih šolstvo predstavljalo glavno sredstvo za raznarodovanje. V novem sistemu pa se je vloga šolstva popolnoma spremenila.

V Lendavi je ena izmed štirih pomurskih dvojezičnih osnovnih šol. V Čentibski osnovni šoli poteka pouk 1. razreda, potem pa se otroci vozijo v Lendavo.

Dvojezični način pouka je nekaj edinstvenega v vsej državi, pa tudi drugje v Evropi ne poznajo česa podobnega.

Šolanje je zasnovano na enakovredni uporebi obeh jezikov. Poučevanje poteka v obeh jezikih, enakovredno je predstavljena zgodovina, zemljepis in književnost Jugoslavije in Madžarske. Otroci, ki začnejo obiskovati dvojezično osnovno šolo, morajo imeti določeno predznanje obeh jezikov, ki si ga lahko pridobijo v vzgojno-varstveni ustanovi, ki ima v ta namen poseben dvoletni program.

Učenci, ki končajo dvojezično osnovno šolo, lahko nadaljujejo šolanje v lendavskem srednješolskem centru, ki obsega tri smeri: ekonomsko, pedagoško in tehniško. Tudi srednja šola je dvojezična.

Dvojezično šolstvo zagotavlja kader, ki dobro obvlada oba jezika. Ta je za dvojezično območje nujno potreben, saj je v vseh ustanovah zagotovljeno spoznavanje v obeh jezikih. Tak način izobraževanja pa je vsekakor potreben za delovanje dvojezičnosti, katere bistvo je enakovredna uporaba obeh jezikov in s tem enakopravnost madžarske narodnosti.

Obvladanie jezika

Z anketiranjem smo ugotovili, da prebivalci Čentibe večinoma obvladajo oba jezika, vendar madžarščina prevladuje kot pogovorni jezik. To je posledica večjega deleža madžarskega prebivalstva. Pomembno je poudariti vpliv dvojezične osnovne šole. Ugotovili smo, da mlajše prebivalstvo, ki je obiskovalo dvojezično osnovno šolo (to je 42% vsega anketiranega prebivalstva) veliko bolje obvlada oba jezika. Mlajših ljudi, ki bi obvladali le en jezik, smo zasledili relativno malo. Velike razlike v tem pa so pri starejših prebivalcih. Veliko starih ljudi se sporazumeva le v madžarščini.

Približno do starosti 45 let ljudje uporabljajo oba jezika, potem pa se uporaba madžarščine poveča in to pri ženskah skoraj dvakrat toliko kot pri moških.

61% vseh slovensko govorečih razume in govori madžarski jezik, medtem ko preostalih 40% pozna le slovenski jezik. Opažamo sorazmerno visok delež slovenskega prebivalstva, tudi mladega, ki ne obvlada madžarščine v zadostni meri. Na osnovi analize ankete se izluščita predvsem dva vzroka. Del priseljenih ljudi so nekdanji zdomci in njihovi otroci, ki šele krajši čas bivajo v Čentibi. Opažen pa je tudi delež ljudi v sicer slovensko govorečih gospodinjstvih, ki so se zaradi poroke ali kakršnega drugega vzroka priselili iz Medimurja, kjer je znanje madžarščine manj prisotno. Za madžarski pogovorni jezik v družinah velja, da jih 83,6% obvlada oba jezika, 16,7% pa razume, govori in piše pa le v madžarskem jeziku. Pri družinah s slovensko-madžarskim pogovornim jezikom smo ugotovili, da oba jezika pozna pretežna večina, kar 89,9%. 2,7% vseh mešano govorečih vaščanov pozna le slovenski jezik, 7,4% pa obvlada le madžarski jezik. Obvladanje obeh jezikov se kaže tudi v naročenosti časopisov, v poslušanju radijskih in v gledanju televizijskih oddaj.

Informiranost

25,4% Madžarov kupije ali je naročeno na več slovenskih časopisov, 13% jih ima naročeno le eno slovensko revijo, 61,6% pa jih sploh ne bere. 19,6% jih bere več madžarskih revij, 44,21% samo enega a ostali nimajo naročeno. Poleg tega imajo Madžari naročene še druge časopise insicer v večji meri kot Slovenci. Slovenci v glavnem naročajo madžarske in druge časopise, vaščani, ki obvladajo oba jezika, berejo zlasti slovenske revije, v manjši meri madžarske, v še manjši pa druge. Glede poslušanja radijskih oddaj je iz tabele vidno, da večina Madžarov posluša madžarske in bližnje slovenske oddaje. Najbolj poslušane oddaje so Lendava, Murska Sobota in madžarske p radijske postaje. Slovenci v glavnem poslušajo slovenske oddaje Ljubljana in Murska Sobota, medtem ko madžarske oddaje posluša le malo prebivalcev. Občani, ki obvladajo

oba jezika, poslušajo zlasti slovenske oddaje in radio Murska Sobota v madžarščini. Podobno kot za radijske oddaje se lahko razbere za TV oddaje. Večina Madžarov redno gleda približno v enaki meri slovenske in madžarske oddaje.

Kar se tiče dvojezične oddaje Hidak, jo gleda redno ali občasno 2/3 Madžarov, 1/2 Slovencev in celo 4/5 slovensko-madžarsko govorečih. Ta oddaja je enkrat tedensko in obravnava probleme madžarske narodnostne skupnosti v Prekmurju. Nasenjena je madžarski in italijanski narodnosti v SR Sloveniji.

Oddajo spremlja precejšnje število ljudi, ki pa imajo o vsebini in obliki oddaje tudi precej kritičnih pripomb. Najštejejo tiste, ki so jih anketirani najpogosteje omenjali:

- oddaji je namenjen prekratke čas
- madžarski in italijanski del bi bilo potrebno ločiti
- oddajo bi bilo treba obogatiti s kulturnimi vložki.

Časopis Nepujsag, namenjen pripadnikom madžarske narodnostne skupnosti, bere redno ali občasno (po rezultatih ankete) 68,0% madžarskega prebivalstva, 56,4% narodnostno mešanih družin in 10,6% slovenskih družin.

Na splošno smo pri delu prišli do zelo važne ugotovitve: dvojezičnost se aplicira povsod, v uradih in zasebnih krogih. Temeljno vlogo odigrava na tem področju osnovna dvojezična šola. Do določenih problemov pri uporabi madžarskega jezika prihaja zaradi tega, ker jezik ne sledi dovolj hitro razvoju terminologije na področju dela v družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah.

Povzetek

Naselje Čentiba leži na nacionalno mešanem območju občine Lendava. Večino prebivalstva tvorijo Madžari. Za medsebojno komuniciranje in sodelovanje madžarskega in slovenskega prebivalstva je predpogoj funkcionalna dvojezičnost, ki mora biti dvosmerna - dvojezični morajo biti tudi pripadniki večinskega naroda. Temelj in najpomembnejša prvina funkcionalne dvojezičnosti je dvojezična osnovna šola. Zlasti pri mlajših ljudeh je dvojezičnost zaživelá. Obvladanje obeh jezikov se kaže tudi v naročenosti na časopise, v poslušanju radijskih in gledanji televizijskih programov. Eden pd pogojev za enakopravnost pripadnikov obeh narodov je vsekakor to, da so madžarskemu prebivalstvu dostopni isti viri informacij.

Osszefoglalás

Csente Lendva kozseg ketnyelvu területen terül el. A lakosság nagyobb része Magyar nemzetiségű. A Magyar és a Szloven nemzetiség együtteleseben fontos szerepe van a ketnyelvűség mukodesenek a mindennapi életben - melynek mindket irányban kell mukodnie - mindket nyelvet el kell sajátítani a többseget alkotó nemzetnek is. A ketnyelvűség mukodesenek a legfobb alapja és elofeltetele a ketnyelvu elemi iskola. A ketnyelvűség sajátosságát az is mutatja, hogy mindig több rendeloje van a muravidéki újságoknak, több halgatoja a radionak és nezoje a televizionak. Az egyenloseg egyik legfobb alapja, hogy a Magyar lakosságnak is ugyanolyan értékes és információs forrassai vannak, mint a Szloven lakosságnak.

Tabela št.1: Gledanost oddaje Hidak

Pogostnost	madžarski		slovenski		oboje		Skupaj	
redno	39	28,3	3	15,8	14	35,9	56	28,6
občasno	46	33,3	5	26,3	17	43,6	68	34,7
ne	36	26,1	7	36,8	7	17,9	50	25,5
ni podatka	17	12,3	4	21,1	1	2,6	22	11,2
Skupaj	138	100	19	100	39	100	196	100

Tabela št.2: Branost tednika Nepujsag

Pogostnost	madžarski		Slovenski		oboje		Skupaj	
redno	83	61,5	1	5,3	19	48,7	103	52,6
občasno	9	6,5	1	5,3	3	7,7	13	6,6
izjemoma	4	2,9	-	-	-	-	4	2,0
ne	33	23,9	14	73,7	17	43,6	64	32,7
ni podatka	9	6,5	3	15,8	-	-	12	6,1
Skupaj	138	100	19	100	39	100	196	100

Tabela št.3: Naročenost na dnevno oziroma tedensko časopisje glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu

Naročeni na:	madžarski		slovenski		oboje		Skupaj	
na več slov.č.	35	25,4	4	21,1	18	46,2	57	29,1
na en sl.čas.	18	13,0	5	26,3	9	23,1	32	16,3
na več madž.č.	27	19,6	-	-	8	20,5	35	17,9
na en madž.č.	61	44,2	1	5,3	8	20,5	70	35,7
drugi čas.	4	2,9	1	5,3	1	2,6	6	3,1
niso naročeni na noben č.	28	20,3	8	42,1	10	25,6	46	23,5

madž.govoreča gospod. - 138
slovensko " 19
madž.in slov. " 39
skupaj " 196

Tabela št.4: Gledanost televizijskih programov glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu

Gledajo:

	Madžarski		Slovenski		oboje		Skupaj	
	absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%
slovenski - redno	70	50,7	11	57,9	30	76,9	111	56,6
slovenski-občasno	24	17,4	1	5,3	3	7,7	28	14,3
slovenski-izjemoma	1	0,7	-	-	-	-	1	0,5
madžarski - redno	58	42,0	4	21,1	17	43,6	79	40,3
madžarski-občasno	25	18,1	2	10,5	6	15,4	33	16,8
madžarski-izjemoma	1	0,7	-	-	-	-	1	0,5
avstrijski-redno	12	8,7	3	15,8	8	20,5	23	11,7
avstrijski-občasno	18	13,0	-	-	6	15,4	24	12,2
avstrijski-izjemoma	5	3,6	-	-	-	-	5	2,6
drugi - redno	26	18,8	7	36,8	8	20,5	41	20,9
drugi-občasno	13	9,4	-	-	6	15,4	19	9,7
drugi-izjemoma	1	0,7	-	-	1	2,6	2	1,0

Tabela št.5: Poslušnost radijskih postaj glede na pogovorni jezik v gospodinjstvu

	Redno		Občasno		Izjemoma		
	madž.sl.	oboje	madž.sl.	oboje	madž.	slov.	oboje
Lendava	39	3	11	29	-	6	1 - 1
MS v slov.jez.	43	13	25	51	1	11	2 - 1
MS v madž.j.	54	5	24	52	1	9	1 - 1
Maribor	7	3	7	34	1	5	3 - 4
Ljubljana	34	14	23	47	2	10	7 - -
Novi Sad v madž.	-	-	3	12	-	4	7 - -
Zagreb	19	7	10	32	1	10	1 - 1
Čakovec	12	1	5	37	2	4	3 - 2
madžarske post.	31	3	8	42	-	6	3 1 2

Tabela št.6: Obvladenje madžarskega in slovenskega jezika po starostnih skupinah in pogovornem jeziku v gospodinjstvih

---

Starost	madžarski			slovenski			oboje			Skupaj			
	S	M	OB	S	M	OB	S	M	OB	S	M	OB	
5 - 19	-	4	90	6	-	9	-	2	38	6	6	137	149
20 - 39	-	1	117	10	-	13	4	-	49	14	1	179	194
40 - 59	-	19	100	1	-	7	-	2	29	1	21	136	158
60 in več	-	46	50	5	-	5	-	7	18	5	53	273	131
Skupaj	-	70	357	22	-	34	4	11	134	26	81	525	

---

9. ZNAČILNOSTI IZRABE TAL V KATASTRSKI OBČINI ČENTIBA

Člana skupine: Golež Janez, Srednja naravoslovna šola Miloš
Zidanšek, Maribor

Franc Kernjak, Zvezna gimnazija za Slovence, Celovec

Prekmurje je pokrajina v severovzhodni Sloveniji, ki je geografsko razdeljena na Goriško, Lendavske gorice, Dolinsko in Ravensko. Goriško in Lendavske gorice je gričevnat svet, dočim sta Dolinsko in Ravensko, kot že imeni sami povesta, pretežno ravninski svet. Do pliocena je bil ta svet v obsegu graškega terciarnega zaliva. Petrografske osnove tvorijo predvsem usedline, ki so sestavljene iz ilovic, peskov in proda.

Klimatsko prevladuje zmerno celinsko podnebje subpanonskega tipa. Povprečje temperatur v zadnjih 50-ih letih je bilo v juliju 20°C , v januarju pa -2°C . Zaradi oblike padavin - predvsem nalivnih, velik del nekoristno odteče. Zaradi teh dejavnikov tu uspevajo kulture zmerno toplega pasu. Pomembno je tudi predvsem za kmetijstvo, da so padavinski viški v vegetacijski dobi - konec pomladi in v začetku (prvi polovici) ka poletja.

Katastrska občina Čentiba je sestavljena iz terciarnega gričevja Lendavskih goric ter aluvialne napolavine v nižinskem delu Pomurja. Zaradi različnosti geološke osnove posameznih delov najdemo tukaj vse zemljiške kategorije. Vse to tvori ugodne pogoje za razvoj kmetijstva, kar dokazujejo rezultati kartiranja tal, saj skoraj ni nerodovitne oziroma neobdelane zemlje. Lendavske gorice so na prisojnih delih pokrite z vinogradi, razen na zelo strmih delih, kjer prevladuje gozd, ki sega do meje termalnega pasu. Osvojni deli skrajne grepe pa so pokriti predvsem z nizkim gozdom ter sadnim drevjem. Nikjer pa se na gričevnatih delih pokrajine ne pojavlja terasast način obdelave, kljub eroziji zemlje. Še vedno je prisoten vpliv tradicije.

Katastrska občina Čentiba leži v smeri sever - severovzhod (SSV) - jugozahod (JZ).

Cesta Lendava - Pince je nekakšna meja med terciarnim gričevjem ter glacialno naplavinno - na vzhodu (V) poteka po geološki meji ozemlja, dočim se na zahodu od te meje malo umakne.

Naselje Čentiba bi lahko razdelili na dva dela - stari del naselja leži v dolini v terciarnem gričevju, dočim je novejši del naselja na ravniku Orešje, Tjuške in Zatak.

Na ravninskem naplavinsem delu prevladujejo njive in travniki, zelo malo je neproduktivnega ozemlja, gozdov ter močvirja. Močvirja so ostanki poplav Ledave, kar pa so z melioracijo in arondacijo uspešno rešili, tako da ta močvirja prehajajo v travniške površine.

Problemi se pojavljajo predvsem zaradi velikosti parcel - ogrsko dedno pravo, ki so majhne in onemogočajo moderno obdelavo površin. Zgornji del k.o. obsega velike komplekse vinogradov in gozdov. V veliki meri je obseg gozda tudi političnega značaja - bližina meje.

Med vinogradi in gozdovi so tudi nekatere njivske in travniške parcele. Te parcele se pojavljajo predvsem v dolinah med posameznimi griči. Vendar pa ob velikih in močnih nalivih hudourniki izpirajo zemljo in jo nosijo na ravninski del, kar se odraža tudi v njivskih kulturah - vegetacijska doba se premika na kasnejši čas (poletje), pridelek je manjši in svet je ponekod tudi delno močvirnat.

Delež neproduktivnega oziroma zapuščenega sveta je v tem delu k.o. precej večji kot v ravninskem delu - pojavlja se na težko dostopnih delih gričevja ter ob posameznih poteh.

Pašniških površin v k.o. skoraj ni, kajti v tem delu Pomurja poljedelstvo prevladuje nad živinorejo, na njivskih površinah pa z gojenjem krmilnih rastlin in lucerne zadostijo potrebam živinoreje.

Vinogradi se raztezajo po prisojnih delih terciarnega gričevja, na osojnih delih pa rastejo gozdovi, na nekaterih delih pa tudi sedovnjaki. Vinogradniške parcele so dokaj majhne in pridelek je

v veliki meri za lastno porabo. Pomembno je tudi to, da je velik del vinogradniških parcel v lasti lastnikov vikendov iz Lendave, Čakovca, tudi Murske Sobotne.

Velikost posameznih parcel je v zadnjih 30 letih približno enaka: 1953- 11,46 ara, 1979 - 11,85 ara - indeksi rasti pa nam kažejo, da se parcele počasi večajo.

Delež sadovnjakov je v primerjavi s celotno površino k.o. Čentiba majhen.

Zemljiška kategorija njiv je v primerjavi z letom 1953 padla in trend rasti do leta 2000 je prav tako v padanju. Ostale zemljiške kategorije - travniki, vinogradi, gozdovi ter neproduktiven svet pa do leta 2000 kažejo trend naraščanja.

Velikost parcel po posameznih lastnikih kaže trend naraščanja, kmetje se odločajo za komasacijo parcel. Zemljiška kategorija njiv se zmanjšuje, naraščajo pa travniške površine, vinogradi ter neproduktivna svet.

K.O. Čentiba je šolski primer prikaza izrabe tal iz aspekta kmetijske proizvodnje - zaradi različnosti geološke osnove posameznih delov najdemo tukaj vse zemljiške kategorije glede izrabe tal.

K.O. Čentiba doživlja tako kot vse Pomurje intenzivno transformacijo pokrajine, za razliko od ostale Slovenije pa je tu začetek transformacije časovno zaostal. Sedaj pa je v primerjavi z ostalo Slovenijo - ta transformacija intenzivnejša. Na spremembo pa vpliva hitra industrijska rast v Murski Soboti in Lendavi, razvoj zdraviliškega turizma (Moravci, Lendava, Petišovci) ter mnogo hitrejše in močnejše migracije prebivalstva - odprtje novih mejnih prehodov na avstrijski in madžarski strani.

Povzetek

K.O. Čentiba je sestavljena iz terciarnega gričevja Lendavskih goric ter aluvialnega nižinskega naplavinkega dela. Meja med tema naravnima enotama je magistralna cesta Lendava - Pince. Gričevnat SSV del k.o. Čentiba je porasel predvsem z vinogradi in zaradi bližine meje tudi z gozdom. Njivske in travniške površine se širijo v ravninskem delu k.o. Čentiba. Področje k.o. Čentiba je tako kot vse Pomurje v razvoju v pretežno agrarno-industrijsko pokrajino z usmerjenostjo v pridelavo in predelavo hrane.

Összefoglaló

A csentei kataszteri község területe két részre osztható:

- A harmadkorszakbeli (terciár)

Lendvahágy nyulványai

- és a hordalekos aluvialis síkság alkotják. A két rész közti határvonal a Lendva - Pince közti magisztrális útszakasz. A kataszteri község észak-észak-keleti része dombos és szőlővel telepített. Az északhatár közelében erdő húzódik.

A mezők és a rétek a síkságon vannak. A csentei kataszteri község területe ugyanúgy mint Muravidék nagyobb része, élelmiszertermelésre és élelmiszerfeldolgozás irányul.

Tabela št.1: Struktura zemljiških kategorij v K.O.Čentiba

	nji- ve	trav- niki	sadov- njaki	vino- gradi	vrtovi	paš- niki	gozdovi	močvirje	nerodov.	Skupaj
1953	36,3	17,7	0,0	10,4	4,5	2,1	22,0	0,0	6,5	100,0
1961	33,6	18,0	4,5	13,0	0,1	0,5	23,8	0,0	6,6	100,0
1971	35,1	17,9	4,5	13,1	0,1	0,5	24,0	0,0	6,9	100,0
1979	32,9	18,0	4,4	13,1	0,0	0,5	24,0	0,0	7,0	100,0
Trend 2000	29,8	18,1		19,2		0,0	25,6	0,0	7,4	100,0

Tabela št.2: Povprečna velikost parcel (varih) in spremembe v velikosti parcel v K.O.Čentiba

1953	1961	1971	1953/61	1953/71	1953/79	53/79	61/71	1961/79	1971/79
11,46	12,26	12,15	11,85	93,4	94,3	96,7	101,0	103,5	102,5

Tabela št.3: Spreminjanje zemljiških kategorij po obdobjih v K.O.Čentiba (indeksi)

	njive	travniki	sadovnj.	vinogr.	vrtovi	pašniki	gozdovi	močv.	neredovitno
1953/79	0,921	1,034	0,000	1,278	0,000	0,386	1,173	0,612	1,282
1961/79	0,981	1,003	0,971	1,004	0,000	0,528	1,085	0,634	1,191
1971/79	0,996	1,007	0,980	1,001	0,000	0,987	1,002	1,443	1,044